

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ**

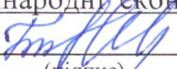
**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МИТНОЇ
СПРАВИ**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Вплив монетарної політики центральних банків на діяльність
суб'єктів міжнародного бізнесу»**

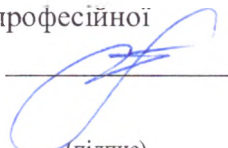
Здобувача вищої освіти I (бакалаврського) рівня, 4-го курсу, МEB 19-1 групи,
спеціальності (292 міжнародні економічні відносини),
освітня програма («Міжнародні економічні відносини»)

(підпис)

Тихонова Є.В.
(прізвище, ім'я, по батькові)

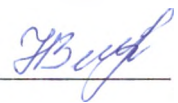
Науковий керівник
(підпис)

Стежко Н.В. д.е.н., професор, кафедри міжнародних
економічних відносин
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Гарант освітньо-професійної
програми
(підпис)

Стежко Н.В. д.е.н., професор, кафедри міжнародних
економічних відносин
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри _____
протокол від «10» 05 2023 № 12

Завідувач
кафедри
(підпис)

Стежко Н.В. д.е.н., професор, кафедри міжнародних
економічних відносин.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 28. 17.05.2023 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки 90 захисту 17.05.2023 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 5 (А) 13.06.2023 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] А.А. Касенюк
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:
[підпис] Н.Б. Веніко
(підпис) (ініціали, прізвище)
[підпис] І.В. Белінська
(підпис) (ініціали, прізвище)
[підпис] О.В. Кисляк
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	30		Степанко Н.В. УВІСР
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	10		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	50		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		Харченко О.М. Степанко Н.В. Белінська І.В. Колісник О.Р. Руденко М.С.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	23		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	10		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	48		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	98		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	ЕКТС Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
98	A	5	13.06.2023	Степанко Н.В. Белінська І.В. Колісник О.Р. Руденко М.С.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	B	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра міжнародних економічних відносин
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

Затверджую
Завідувач кафедри УЗел
« 14 » 08 2022

Завдання на кваліфікаційну роботу

здобувачу вищої освіти

Тихоновій Єлизаветі Віталіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу».

Затверджена наказом ректора від «9» 11 2022 № 1187

2. Строк здачі закінченої роботи: 03.05.2023

3. Цільова установка: вплив монетарної політики центральних банків на економіку та міжнародний бізнес.

Мета роботи: встановлення зв'язку між грошово-кредитною політикою центральних банків (ЦБ) та діяльністю суб'єктів міжнародного бізнесу.

Об'єкт дослідження: Механізм реалізації монетарної політики центральних банків.

Предмет дослідження: вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу.

База дослідження: Національний банк України, Всесвітній економічний форум, Світовий банк, Статистичне відомство європейського співтовариства, Статистична база даних Міжнародного валютного фонду.

4. Вихідні дані до роботи: наукові статті, навчальна література, матеріали монографій та періодичні видання, інформація отримана з мережі Інтернет, публікації з журналів і газет, статистична звітність ЄЦБ банку, ФРС США, макроекономічні показники з Блумберга, статистична звітність з НБУ Державної служби статистики України тощо.

5. Перелік графічного матеріалу: таблиці та рисунки, що відповідають тематиці даної роботи.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

- 1.1. Теоретичні аспекти впровадження монетарної політики та її економічний зміст.
- 1.2. Інструменти та заходи реалізації монетарної політики центральних банків.
- 1.3. Значення впливу монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ

- 2.1. Аналіз результатів ведення монетарної політики Європейського Центрального Банку 2017–2022 рр.
- 2.2. Оцінка впливу монетарної політики центральних банків на діяльність міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств.
- 2.3. Аналіз ефективності діяльності НБУ та його взаємозв'язку з Європейським Центральним Банком.

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ІСНУЮЧИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Вибір теми	до 01.11.2022р.	1. 11. 2022
2	Вивчення літературних джерел та складання плану роботи	до 10.12.2022 р.	10. 12. 2022
3	Підготовка I розділу дипломної роботи та надання його керівнику	10.12.2022 р.	10. 12. 2022
4	Підготовка 2 розділу дипломної роботи та надання його керівнику	1.02.2023 р.	1. 02. 2023
5	Доопрацювання 1 та 2 розділу дипломної роботи та надання їх керівнику	10.02.2023 р.	10. 02. 2023
6	Підготовка 3 розділу дипломної роботи та подання їх керівнику	10.03.2023 р	10. 03. 2023
7	Підготовка вступу та висновків до дипломної роботи та подання її керівнику	01.04.2023 р	1. 04. 2023
8	Доопрацювання дипломної роботи та подання її керівнику	01.05.2023р.	1. 05. 2023
9	Отримання відгуку керівника дипломної роботи	до 06.05.2023 р	10. 05. 2023

10	Допуск дипломної роботи до захисту (попередній захист)	6-10.05.2023р	10. 05. 2023
11	Отримання зовнішньої рецензії на дипломну роботу	Орієнтовно до 10.05.2023р	10. 05. 2023
12	Захист дипломної роботи	Орієнтовно 10-15.06.2023 р	14.13.06.2023

8. Дата видачі завдання «15» 10 20 12

9. Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

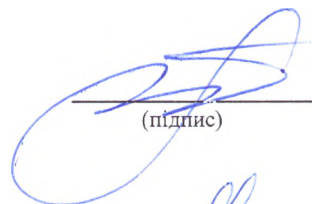

Стежко Н.В.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

10. Керівник освітньо-професійної програми

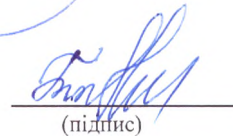

Стежко Н.В.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав
здобувач вищої освіти

Тихонова Є.В.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу

Мета роботи полягає в встановленні зв'язку між грошово-кредитною політикою центральних банків (ЦБ) та діяльністю суб'єктів міжнародного бізнесу.

Завданнями роботи є вивчення економічного змісту та механізму впровадження монетарної політики; аналіз впливу монетарних інструментів Європейського центрального банку на економіку загалом та на суб'єктів міжнародного бізнесу; дослідження впливу монетарної політики ЦБ на стратегічні альянси та акціонерні товариства; визначення ведення монетарної політики НБУ та його взаємозв'язку з ЄЦБ; розроблення рекомендацій щодо вдосконалення підходів оцінювання ефективності монетарної політики.

Предметом дослідження є вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу.

Об'єктом дослідження виступає механізм реалізації монетарної політики центральних банків.

Базою дослідження виступає Національний банк України, Всесвітній економічний форум, Світовий банк, Статистичне відомство європейського співтовариства, Статистична база даних Міжнародного валютного фонду.

За результатами дослідження сформульовані висновки щодо вдосконалення існуючих підходів щодо оцінювання ефективності монетарної політики в контексті її впливу.

Одержані результати можуть бути використані для урядових інституцій та центральних банків для формування ефективної монетарної політики та планування регулювання фінансових ринків.

Кваліфікаційна робота містить 61 сторінка, 4 таблиці, 11 рисунків, список використаних джерел з 50 найменувань, 2 додатки.

Ключові слова: монетарна політика, центральні банки, суб'єкти міжнародного бізнесу, економічний вплив, процентні ставки, грошова маса, курс національної валюти, ЄЦБ, ФРС США, НБУ, фінансова стабільність, економічний розвиток, глобальна економіка, міжнародні ринки, конкурентоспроможність, інвестиції, фінансові ризики, макроекономічна політика.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2023.

Рік захисту кваліфікаційної роботи 2023.

ABSTRACTS

The aim of the work is to establish a connection between the monetary policy of central banks and the activities of international business entities.

The tasks of the study include examining the economic content and implementation mechanism of monetary policy, analyzing the impact of monetary instruments of the European Central Bank on the overall economy and international business entities, researching the influence of central bank's monetary policy on strategic alliances and joint-stock companies, determining the conduct of monetary policy by the National Bank of Ukraine and its relationship with the European Central Bank, and developing recommendations for improving approaches to evaluating the effectiveness of monetary policy.

The subject of the research is the impact of monetary policy of central banks on the activities of international business entities.

The object of the research is the mechanism of implementation of monetary policy by central banks.

The research is based on the National Bank of Ukraine, the World Economic Forum, the World Bank, the Statistical Office of the European Community, and the Statistical Database of the International Monetary Fund. Based on the research findings, conclusions are formulated regarding the improvement of existing approaches to evaluating the effectiveness of monetary policy in the context of its impact.

The obtained results can be used by government institutions and central banks for the formulation of effective monetary policy and the planning of financial market regulation.

The qualification work consists of 61 pages, 4 tables, 11 figures, a list of 50 references, and 2 appendices.

Keywords: monetary policy, central banks, international business entities, economic impact, interest rates, money supply, exchange rate, European Central Bank, Federal Reserve System, National Bank of Ukraine, financial stability, economic development, global economy, international markets, competitiveness, investments, financial risks, macroeconomic policy.

Year of qualification work execution: 2023.

Year of qualification work defense: 2023.

З М І С Т	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУ- ВАННЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ	6
1.1. Теоретичні аспекти впровадження монетарної політики та її еко- номічний зміст.	6
1.2. Інструменти та заходи реалізації монетарної політики централь- них банків.	8
1.3. Значення впливу монетарної політики центральних банків на дія- льність суб'єктів міжнародного бізнесу.	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІ- ТИКИ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ	15
2.1. Аналіз результатів ведення монетарної політики Європейського Центрального Банку 2017–2022 рр.	15
2.2. Оцінка впливу монетарної політики центральних банків на діяль- ність міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств.	25
2.3. Аналіз ефективності діяльності НБУ та його взаємозв'язку з Євро- пейським Центральним Банком.	31
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ІСНУЮЧИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МІЖНА- РОДНОГО БІЗНЕСУ	38
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Актуальність теми. Вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу є досить актуальною темою на сьогодні, оскільки монетарна політика центральних банків має безпосередній вплив на економіку країн і, відповідно, на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу. Центральні банки визначають процентні ставки, контролюють грошову масу в обігу та встановлюють курс національної валюти. Ці інструменти монетарної політики впливають на фінансову стабільність країн та їх економічний розвиток, що безпосередньо відображається на діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Дослідження концептуальних засад впливу монетарної політики центральних банків проводяться такими зарубіжними науковцями в галузі економіки та фінансів, як: Бен Бернанке, Олівер Бланшард, Марвін Гудфренд, Роберт Мандель, Моріс Обстфельд, Кармен Рейнхарт, Крістофер Сімс, Мілтон Фрідман та інші. Українські науковці зробили внесок в дослідженні впливу монетарної політики як інструменту регулювання економікою, вплив НБУ на регулювання фінансового сектору такі, як: Білошійська І., Білоус І. Ю., Блінов О., Жукова О. А., Збітнєва О. В., І. Ю. Чиж, Квіта С., Коваленко О., Пінзеник В.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є встановлення зв'язку між грошово-кредитною політикою центральних банків (ЦБ) та діяльністю суб'єктів міжнародного бізнесу.

Крім того, завданнями дослідження можуть бути:

- вивчення економічного змісту та механізму впровадження монетарної політики;
- аналіз впливу монетарних інструментів Європейського центрального банку на економіку загалом та на суб'єктів міжнародного бізнесу;
- дослідження впливу монетарної політики ЦБ на стратегічні альянси та акціонерні товариства;

- визначення ведення монетарної політики НБУ та його взаємозв'язку з ЄЦБ;
- розроблення рекомендацій щодо вдосконалення підходів оцінювання ефективності монетарної політики.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження дипломної роботи є механізм реалізації монетарної політики центральних банків

База дослідження. Базою дослідження є Національний банк України, Всесвітній економічний форум, Світовий банк, Статистичне відомство європейського співтовариства, Статистична база даних Міжнародного валютного фонду.

Предмет дослідження. Предметом дослідження дипломної роботи є вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу.

Методи дослідження. У написанні роботи було використано як загальнонаукові, так і специфічні методи наукового пізнання. Дослідження включало аналіз даних, кейс-стаді та моделювання. Для вивчення та узагальнення теоретичних аспектів розвитку монетарної політики використовувалися такі методичні прийоми, як зіставлення, індукція та дедукція, наукова абстракція. При аналізі впливу монетарної політики центральних банків застосовувалися методи аналізу та синтезу, а при оцінці ефективності монетарної політики НБУ в Україні статистичні та графічні методи.

Інформаційна база дослідження. Інформаційна база дослідження включає законодавчі акти та документи центральних банків і міжнародних організацій, що регулюють грошово-кредитні відносини та монетарну політику, наукові праці з економіки, фінансів та міжнародних відносин, які присвячені дослідженню монетарної політики та її впливу на міжнародний бізнес, статистичні дані та звіти центральних банків, міжнародних організацій та Bloomberg, що містять інформацію про грошово-кредитні відносини, макроекономічні показники та міжнародний бізнес, матеріали бізнес-журналів, газет та інших джерел,

що містять інформацію про діяльність міжнародних компаній та їх реакцію на монетарну політику.

Апробація результатів роботи. Результати дослідження опубліковано у статті на дану тему у фаховому науковому виданні, що дозволить поділитись результатами дослідження з більш широкою аудиторією та залучити до обговорення фахівців з різних країн та галузей.

Науково-практична значимість одержаних результатів. Результати дослідження мають значний науково-практичний потенціал та можуть бути корисними для різних сфер діяльності. Для академічного середовища, результати можуть стати важливою базою для подальших наукових досліджень з питань монетарної політики та її впливу на міжнародний бізнес. Для бізнес-середовища, дослідження може бути корисним для розуміння впливу монетарної політики центральних банків на фінансові ринки та ризики, пов'язані зі змінами валютних курсів, що може допомогти у прийнятті обґрунтованих рішень в умовах глобалізації світової економіки. Дослідження також може бути корисним для урядових інституцій та центральних банків для формування ефективної монетарної політики та планування регулювання фінансових ринків.

Структура дипломної роботи. У дипломній роботі присутні вступ, три розділи, висновки до кожного з розділів, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. У роботі було використано X таблиць, X рисунків та X додатки. У списку використаних джерел перераховано X джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

1.1. Теоретичні аспекти впровадження монетарної політики та її економічний зміст.

Державне втручання через монетарну політику стосується дій центрального уряду або його центрального банку для регулювання пропозиції грошей і процентних ставок в економіці.

- заходи, вжиті центральним банком для регулювання пропозиції грошей і кредиту в економіці. Основною метою грошово-кредитної політики є підтримання стабільності цін і підтримка сталого економічного зростання, тоді як кредитна політика спрямована на регулювання доступності та вартості кредитів для різних секторів економіки. З іншого боку, якщо інфляція зростає і центральний банк хоче її приборкати, він може підвищити процентні ставки, що зробить запозичення дорожчими та зменшить попит на товари та послуги. Це може допомогти уповільнити темпи інфляції та стабілізувати ціни [15].

Грошово-кредитна політика стосується дій, вжитих центральними банками для впливу на доступність і вартість грошей і кредиту з кінцевою метою досягнення ряду економічних цілей, таких як стабільність цін, повна зайнятість і економічне зростання. Стабільність платіжного балансу: у деяких випадках центральні банки можуть прагнути стабілізувати платіжний баланс, який є різницею між платежами країни іншим країнам та її надходженнями з інших країн [1].

Теоретичні аспекти реалізації грошово-кредитної політики можна загалом розділити на дві основні школи наукової думки : монетарську та кейнсіанську.

Монетаристи стверджують, що пропозиція грошей є основним визначальним фактором економічної діяльності і що зміни в пропозиції грошей призводять до змін економічного виробництва та цін. З іншого боку, кейнсіанські економісти стверджують, що зміни в сукупному попиті є основними рушійними силами економічної активності, і що монетарна політика може бути використана для впливу на сукупний попит і стимулювання економічного зростання [1].

Стратегічні цілі монетарної політики — це цілі, яких центральні банки прагнуть досягти шляхом управління пропозицією грошей і процентними ставками. Ці цілі можуть відрізнятися в різних країнах, але загалом вони спрямовані на сприяння економічній стабільності та зростанню [26].

Нижче наведено найпоширеніші цілі монетарної політики (табл.1.1):

Таблиця 1.1

Стратегічні цілі монетарної політики

Стратегічні цілі монетарної політики	Пояснення	Джерело:
Стабільність цін	Центральні банки прагнуть підтримувати низьку та стабільну інфляцію, оскільки висока та непередбачувана інфляція може зашкодити економічному зростанню та знизити купівельну спроможність грошей.	[ск
Повна зайнятість	Центральні банки прагнуть сприяти максимальній зайнятості, підтримуючи економіку на рівні або майже повному обсязі, що, у свою чергу, може допомогти зменшити бідність і збільшити економічне зростання.	ла-
Економічне зростання	Центральні банки можуть прагнути підтримувати економічне зростання шляхом підтримки низьких процентних ставок, що може стимулювати запозичення, інвестиції та витрати.	де-
Фінансова стабільність	Центральні банки прагнуть підтримувати стабільність у фінансовій системі, забезпечуючи фінансовим установам достатній капітал, ліквідність і прибутковість.	но

нові дані]

Теоретичні аспекти реалізації грошово-кредитної політики можна загалом розділити на дві основні школи наукової думки : монетарську та кейнсіанську. Монетаристи стверджують, що пропозиція грошей є основним визначальним фактором економічної діяльності і що зміни в пропозиції грошей призводять до змін економічного виробництва та цін. З іншого боку, кейнсіанські економісти стверджують, що зміни в сукупному попиті є основними рушійними силами

економічної активності, і що монетарна політика може бути використана для впливу на сукупний попит і стимулювання економічного зростання [22].

Економічний зміст реалізації монетарної політики включає кілька ключових понять, включаючи трансмісійний механізм, інструмент політики та ціль політики. Трансмісійний механізм стосується каналів, через які грошово-кредитна політика впливає на економічну діяльність, таких як зміни процентних ставок і обмінного курсу. Інструмент політики відноситься до конкретного інструменту, що використовується центральним банком для здійснення монетарної політики, наприклад операції на відкритому ринку або встановлення облікової ставки. Політична ціль відноситься до конкретної економічної цілі, яку центральний банк прагне досягти за допомогою своїх дій монетарної політики, таких як контроль інфляції або економічне зростання [26].

Таким чином, головна мета монетарної політики полягає в підтримці загального здоров'я економіки, сприянні стабільності та підвищенні добробуту населення.

1.2. Інструменти та заходи реалізації монетарної політики центральних банків.

Здійснення монетарної політики передбачає використання різноманітних інструментів, таких як встановлення відсоткових ставок, проведення операцій на відкритому ринку та коригування резервних вимог. Найбільш часто використовувані інструменти грошово-кредитної політики:

1. В. Піхно, "Монетарна політика", Київ: Видавництво "Либідь", 2013.
2. Операції на відкритому ринку. Метою використання операцій на відкритому ринку, є реалізація монетарної політики та вплив на рівень короткострокових процентних ставок в економіці. Коли центральний банк купує цінні папери, він вливає гроші у фінансову систему, збільшуючи обсяг резервів, які зберігають банки. Це може знизити ставку за федеральними фондами, яка є відсотковою ставкою, яку банки стягують один з одним за

позики резервів овернайт. Зниження ставки за федеральними фондами робить банками дешевшими запозичення грошей один у одного, що, у свою чергу, може стимулювати кредитування та економічну активність. З іншого боку, коли центральний банк продає цінні папери, він вилучає гроші з фінансової системи та зменшує обсяг резервів, які зберігають банки. Це може підвищити ставку федеральних фондів, що зробить для банків дорожчим позичання грошей один у одного, що може зменшити кредитування та економічну активність [5].

1. Операції на відкритому ринку як інструмент грошово-кредитної політики мають кілька переваг та недоліків (табл. 1.2):

Таблиця 1.2

Переваги та недоліки операцій на відкритому ринку

Переваги операцій на відкритому ринку	Недоліки
Гнучкість: ЦБ купує/продає цінні папери	вплив на державний борг, через купівлю цінних паперів ЦБ, що призводить до зниження дохідності цінних їх.
Ринковість: ринок визначає процентну ставку	невизначеність ефективності інструменту, через залежність від багатьох факторів
Прозорість: інформацію про купівлю/продаж цінних паперів оголошують публічно	обмежений вплив на довгострокові відсоткові ставки, як іпотечні ставки.
Низька вартість: є недорогим інструментом монетарної політика, як резервні вимоги або дисконтні ставки	можливість підриву ринку, надмірна купівля/продаж призводить до нестабільності на ринку облігацій
Зворотність: легке скасування дій ЦБ	політичний тиск

Джерело: [складено автором на основі даних]

2. Обов'язкові резерви — це вимога центральних банків до банків тримати певний відсоток своїх депозитів у резерві у формі готівки або як депозити в центральному банку. Норми обов'язкових резервів відрізняються залежно від країни та конкретного центрального банку, але деякі загальні норми включають:

3. Коефіцієнт резервування: Коефіцієнт резервування — це відсоток депозитів, які банки повинні тримати в резерві. Центральні банки можуть регу-

лювати норму резервування, щоб впливати на пропозицію грошей і досягати цілей своєї монетарної політики.

4. Частота розрахунку резервів: центральні банки зазвичай розраховують обов'язкові резерви на основі середніх щоденних депозитів за певний період, наприклад, двотижневий період підтримки резервів. Банки зобов'язані виконувати свої резервні вимоги в кінці кожного періоду обслуговування.

5. Покарання за невиконання: банки, які не виконують свої резервні вимоги, можуть бути піддані штрафам, таким як штрафи або обмеження їх здатності вести бізнес. Ці штрафні санкції спрямовані на те, щоб заохотити банки дотримуватись обов'язкових резервів і гарантувати, що центральний банк зможе контролювати пропозицію грошей.

6. Резервні вимоги: Центральні банки встановлюють мінімальні резервні вимоги, які комерційні банки повинні утримувати на свої депозити. Підвищення резервних вимог зменшує кількість грошей, які банки можуть позичати, тим самим зменшуючи пропозицію грошей в економіці. Корируючи резервні вимоги, політики можуть впливати на кількість грошей, які банки мають у своєму розпорядженні для позичання, і таким чином впливати на економіку в цілому. Резервні вимоги можуть бути встановлені як відсоток від депозитів або як фіксована сума і можуть змінюватися залежно від таких факторів, як розмір і тип установи, тип депозитів і переважаючі економічні умови [18].

7. Ставка дисконту: процентна ставка, за якою комерційні банки можуть позичати у центрального банку. Знижуючи облікову ставку, центральний банк заохочує банки брати і надавати більше позик, тим самим збільшуючи пропозицію грошей в економіці. У США облікову ставку встановлює Федеральна резервна система. Коли банкам потрібно позичити гроші, щоб виконати свої резервні вимоги або забезпечити короткострокову ліквідність своїм клієнтам, вони можуть позичити у центрального банку за обліковою ставкою. Ставка дисконту служить орієнтиром для інших процентних ставок в економіці, оскільки вона відображає вартість запозичення грошей у центрального банку, який є кредитором останньої інстанції. Якщо ставка дисконту висока, це може зро-

бити запозичення дорожчими та сповільнити економічну активність. З іншого боку, якщо ставка дисконту низька, це може стимулювати запозичення та стимулювати економічне зростання.

8. Політика процентної ставки: Центральні банки також можуть впливати на процентні ставки, змінюючи цільову ставку федеральних фондів або короткострокові процентні ставки, що стягуються з банків. Зниження процентних ставок стимулює запозичення та інвестиції, що може стимулювати економічне зростання. Центральні банки використовують процентні ставки як інструмент впливу на пропозицію грошей, інфляцію та економічне зростання. Коли центральний банк знижує процентні ставки, це здешевлює запозичення та може спонукати підприємства та споживачів брати кредити та витратити більше грошей. Федеральний резервний банк Нью-Йорка. (2019) [19].

9. Прогнозні рекомендації: це політичний інструмент, який використовується центральними банками для впливу на очікування щодо майбутніх рішень монетарної політики. Сигналізуючи про свої наміри, центральний банк може впливати на поведінку домогосподарств і фірм і впливати на довгострокові процентні ставки. Прогнозні вказівки можуть приймати різні форми, наприклад, вказувати майбутній шлях для процентних ставок або вказувати на умови, які спричинять зміни в монетарній політиці. Наприклад, якщо центральний банк сигналізує про те, що він планує утримувати низькі процентні ставки протягом тривалого періоду, це може спонукати домогосподарства та фірми позичати та інвестувати більше, що може стимулювати економічне зростання. Подібним чином, якщо центральний банк сигналізує про те, що він планує підвищити процентні ставки в майбутньому, це може спонукати домогосподарства та фірми більше заощаджувати та скорочувати свої запозичення, що може допомогти контролювати інфляцію. Однак ефективність передових вказівок залежить від достовірності та послідовності інформації центрального банку. Якщо вказівки центрального банку сприймаються як ненадійні або непослідовні, вони можуть бути неефективними для впливу на очікування та поведінку. Тому важ-

ливо, щоб центральні банки повідомляли про свої політичні наміри чітко та послідовно на основі ретельної оцінки економічних умов та ризиків [7].

10. Кількісне пом'якшення: це інструмент політики, який використовують центральні банки для збільшення грошової маси шляхом купівлі довгострокових державних облігацій та інших цінних паперів. Це може допомогти знизити довгострокові процентні ставки, збільшити кредитування та стимулювати економічне зростання. Під час кількісного пом'якшення центральний банк купує великі обсяги довгострокових державних облігацій та інших цінних паперів у фінансових установ. Таким чином центральний банк збільшує кількість грошей, доступних у фінансовій системі, що може допомогти знизити довгострокові процентні ставки та збільшити кредитування. Нижчі довгострокові відсоткові ставки можуть спонукати підприємства та домогосподарства брати більше позик і інвестувати, що може стимулювати економічну активність і збільшити зайнятість. Крім того, кількісні пом'якшення може допомогти підтримати фінансові ринки та зменшити ризик дефляції під час економічного спаду.

Отже, вибір інструменту залежить від економічних умов і цілей політики центрального банку. Центральні банки повинні ретельно оцінювати ризики та переваги кількісного пом'якшення і використовувати його як частину більш широкого набору інструментів монетарної політики для досягнення своїх цілей.

1.3. Значення впливу монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу.

Монетарна політика центральних банків може мати значний вплив на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу. Це пояснюється тим, що грошово-кредитна політика країни впливає на вартість і доступність кредитів, обмінний курс і загальне економічне середовище, в якому працюють підприємства [24].

Наприклад, коли центральний банк знижує відсоткові ставки, це може зменшити вартість запозичень для підприємств, що може зробити його більш привабливим для інвестування в нові проекти та розширення діяльності. Це

може принести користь міжнародним компаніям, які працюють у цій країні, або тим, хто має ділові відносини з компаніями в цій країні. Це, в свою чергу, може призвести до зниження процентних ставок за кредитами для підприємств і фізичних осіб. Нижчі відсоткові ставки можуть зробити більш привабливим для бізнесу інвестування в нові проекти та розширення своєї діяльності, оскільки витрати на позики нижчі. Це також може зробити більш доступним для фізичних осіб позичання грошей на великі покупки, такі як будинки чи автомобілі, що може стимулювати економічну діяльність [14].

Коли відсоткові ставки знижуються, це також може зробити менш привабливим заощадження грошей на процентних рахунках, оскільки прибуток від цих інвестицій буде нижчим. Це може заохочувати окремих людей і підприємства витрачати гроші, що може додатково стимулювати економічне зростання [12].

Однак зниження процентних ставок також може мати потенційні недоліки. Це може призвести до інфляції, якщо призведе до надмірних запозичень і витрат, що може підірвати купівельну спроможність грошей. Це також може сприяти виникненню бульбашок цін на активи, оскільки нижча вартість запозичень може призвести до зростання цін на активи, такі як нерухомість або акції, за межі їх фундаментальної вартості [11].

Тому центральні банки повинні ретельно оцінювати ризики та переваги зниження процентних ставок і використовувати це як частину більш широкого набору інструментів монетарної політики для досягнення своїх цілей. Їм необхідно враховувати такі фактори, як інфляція, економічне зростання та фінансова стабільність, коли приймають рішення щодо процентних ставок.

З іншого боку, коли центральний банк підвищує процентні ставки, це може зробити запозичення дорожчими та зменшити інвестиції бізнесу, що може негативно вплинути на міжнародний бізнес. Коли центральний банк підвищує процентні ставки, це збільшує вартість запозичень для банків та інших фінансових установ. Це, у свою чергу, може призвести до підвищення процентних ставок за кредитами для підприємств і фізичних осіб. Вищі витрати на позики можуть зробити менш привабливими для компаній інвестування в нові проекти

та роз-ширення діяльності, оскільки витрати на позики є вищими. Це також може при-звести до того, що фізичним особам буде дорожче позичати гроші на великі по-купки, такі як будинки чи автомобілі, що може сповільнити економі-чну діяльність.

Коли процентні ставки підвищуються, це також може зробити більш при-вабливим заощадження грошей на процентних рахунках, оскільки прибуток від цих інвестицій буде вищим. Це може заохочувати окремих людей і підприємст-ва економити гроші, що може призвести до зменшення витрат і уповільнення економічного зростання.

Однак підвищення процентних ставок також може мати потенційні виго-ди. Це може допомогти контролювати інфляцію, зробивши запозичення дорож-чими та зменшивши витрати. Це також може допомогти запобігти бульбашці цін на активи, зробивши менш привабливим інвестування в активи із завище-ною ціною.

Таким чином, центральні банки повинні ретельно оцінювати ризики та пе-реваги підвищення процентних ставок і використовувати це як частину більш широкого набору інструментів монетарної політики для досягнення своїх цілей. Їм необхідно враховувати такі фактори, як інфляція, економічне зростан-ня та фінансова стабільність, коли приймають рішення щодо процентних ста-вок.

Крім того, зміни обмінного курсу внаслідок політики центрального банку також можуть вплинути на міжнародний бізнес. Наприклад, якщо центральний банк втручається, щоб зміцнити свою валюту, це може зробити експорт дорож-чим, що може завдати шкоди підприємствам, які покладаються на експорт для отримання прибутку. З іншого боку, якщо центральний банк втручається, щоб послабити свою валюту, це може зробити експорт дешевшим, що може принес-ти користь підприємствам, які експортують товари чи послуги.

Крім того, економічне середовище, створене політикою центрального бан-ку, також може впливати на міжнародну бізнес-діяльність. Наприклад, як-що по-літика центрального банку призводить до економічного зростання та ни-

зької інфляції, це може створити сприятливе середовище для діяльності підприємств. І навпаки, якщо політика центрального банку призводить до рецесії та високої інфляції, це може створити складне середовище для бізнесу.

Загалом монетарна політика центральних банків може мати значний вплив на бізнес-середовище, яке, у свою чергу, може вплинути на операції та стратегії міжнародних компаній. Тому для компаній важливо уважно стежити за політикою центрального банку та відповідно коригувати свої стратегії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ

2.1. Аналіз результатів ведення монетарної політики Європейського Центрального Банку 2017–2022 рр.

Європейський центральний банк (ЄЦБ), який відповідає за монетарну політику в країнах, що використовують євро як офіційну валюту. Вплив політики ЄЦБ на економічний ріст країн ЄС є складним та залежить від багатьох факторів, включаючи кон'юнктуру світових ринків, діяльність фіскальної політики країн-членів та інші макроекономічні чинники. Деякі з можливих впливів на міжнародний бізнес включають:

1. Валютні курси: Монетарна політика ЄЦБ може впливати на вартість євро порівняно з іншими валютами, такими як долар США, що може мати наслідки для міжнародних компаній, що торгують з ЄС або використовують євро в своїй діяльності.
2. Процентні ставки: ЄЦБ визначає рівень процентних ставок в Єврозоні, що може мати вплив на кредитну доступність для міжнародних компаній, що діють в регіоні. Наприклад, зниження процентних ставок може зробити фінансування менш дорогим та збільшити доступність кредитів для підприємств.
3. Інфляція: ЄЦБ має мету забезпечувати стабільну інфляцію в Єврозоні.

4. Фінансова стабільність: ЄЦБ відповідає за забезпечення стабільності фінансової системи в Єврозоні.

Можна оцінити ефективність монетарної політики ЄЦБ за період 2017-2022рр. на основі показників інфляції. Збільшення інфляційного тиску може свідчити про необхідність збільшення процентної ставки та інших інструментів монетарної політики.

Рис. 2.1

Рис. 2.1 Інфляційний тиск 2017 – 2022 рр.

Джерело:[37]

Якщо інфляція зростає, то ЄЦБ може підвищити процентні ставки, щоб знизити інфляцію. Це може призвести до збільшення витрат на кредити для міжнародних компаній та зменшення витрат на споживчі товари та послуги в Єврозоні. У 2021 році ЄЦБ збільшив свій інфляційний прогноз та заявив про те, що дозволить інфляційному тиску трохи зрости понад мету в 2%. Це було зроблено на тлі підвищення цін на деякі товари та послуги, зокрема на енергетичні ресурси, а також на тлі відновлення економіки після пандемії COVID-19. Якщо ми говоримо про інфляційний тиск у Європейському Союзі, то у 2022 році він зріс, головним чином, через ряд факторів, таких як:

1. Підвищення попиту на товари та послуги після послаблення карантинних обмежень пов'язаних із COVID-19.

2. Підвищення цін на енергетичні ресурси. Це сталося через зростання світових цін на нафту та природний газ, а також через проблеми з постачанням енергоресурсів в деяких країнах.

3. Недостатність пропозиції товарів та послуг. У деяких секторах економіки після періоду обмежень було складно відновити виробництво, тому попит перевищував пропозицію, що призвело до підвищення цін.

4. Інфляційні очікування. Якщо люди очікують, що ціни будуть зростати в майбутньому, то вони можуть почати витратити більше грошей зараз, що призведе до підвищення попиту та цін.

У зв'язку з цим, Європейський центральний банк (ЄЦБ) продовжує уважно контролювати інфляцію та вживати заходів для її контролювання.

У 2022 році, Європейський центральний банк (ЄЦБ) вживав кілька заходів, щоб знизити інфляцію, яка зросла під час року. Ось декілька з них:

1. Збільшення процентної ставки. У вересні 2022 року, ЄЦБ підняв ключову процентну ставку на 0,25% до 0,50%. Це зробили, щоб зменшити витрати на борг для банків та спонукати їх тримати більше грошей на своїх рахунках в ЄЦБ.

2. Зміна програми обліку операцій зі значними оборотними активами. Вона була змінена так, щоб збільшити кількість обліку операцій та збільшити споживчі позики.

3. Збільшення кількості операцій на відкритому ринку. ЄЦБ продовжував здійснювати операції на відкритому ринку, які дозволяли банкам отримувати легкий доступ до грошей, що повинно було знизити ставки на кредити та зменшити інфляцію.

4. Збільшення контролю над ринком. ЄЦБ продовжував уважно контролювати ситуацію на ринку та здійснювати необхідні заходи для зниження інфляції, коли це було необхідно.

З огляду у період кризи 2008-2009 рр. ЄЦБ здійснював активну монетарну політику, знижуючи процентні ставки та надаючи фінансову підтримку банкам, що допомогло уникнути повної економічної кризи. Однак, в останні роки, політика ЄЦБ, зокрема така як, надмірні низькі процентні ставки та купівля облігацій, здебільшого не забезпечили значного піднесення економічного зростання країн ЄС. Протягом цього періоду ЄЦБ продовжував зберігати низькі рівні процентних ставок, що сприяло підтримці економічного зростання та стимулюванню інвестиційної активності. Він також збільшив обсяги купівлі активів через програму квантитативного посилення (Quantitative Easing), що також мала на меті стимулювання економічного зростання та зменшення вартості кредитів.

Однак, у зв'язку з поступовим покращенням економічної ситуації в ЄС, від 2017 року ЄЦБ здійснював певні корекції в своїй монетарній політиці. Наприклад, вона почала зменшувати обсяги програми квантитативного посилення від 2018 року та закрила її в 2019 році.

У 2019 році, ЄЦБ встановив рівень своєї головної процентної ставки на рівні 0%, що є найнижчим рівнем в історії ЄЦБ. Проте, у зв'язку з пандемією COVID-19, ЄЦБ повернувся до зниження процентних ставок у 2020 році, встановивши їх на рівні - 0,5%, з метою стимулювання економіки та зменшення вартості кредитів.

Рис. 2.2

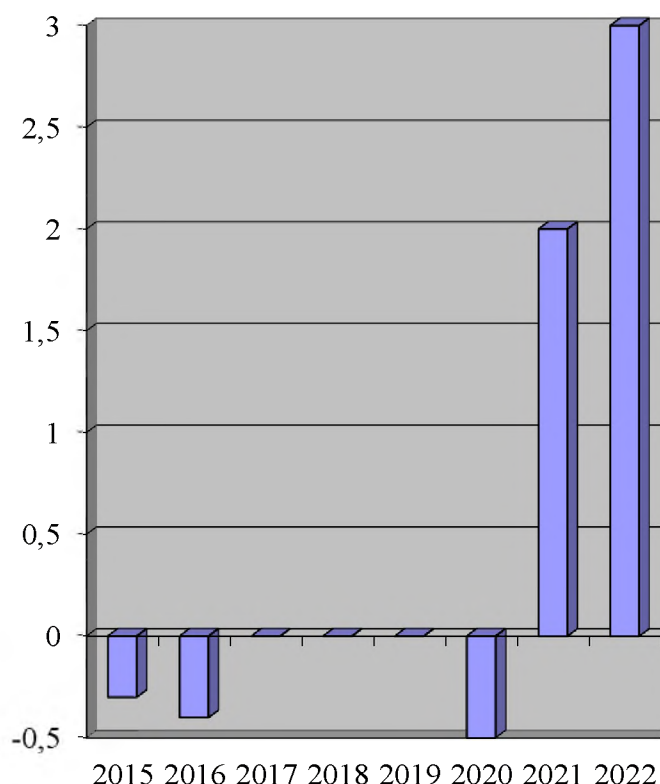

Рис.2.2 Ключові ставки ЄЦБ

Побудовано автором за даними:

https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html

ECB NET Lending Eur B (також відомий як «Операції цільового довгострокового рефінансування» або «TLTRO») — це інструмент монетарної політики, який використовується ЄЦБ для надання недорогого фінансування банкам у Єврозоні. Показник чистого кредитування ЄЦБ показує різницю між обсягом ліквідності, яку банки позичають у Євросистеми, та сумою, яку вони депонують у ЄЦБ. Коли ЄЦБ надає недороге фінансування через TLTRO, це заохочує банки кредитувати реальну економіку за нижчими процентними ставками. Це допомагає стимулювати економічну активність і підтримувати інфляційний тиск. І навпаки, якщо ЄЦБ зменшує обсяг TLTRO або підвищує вартість запозичень, це може зробити кредитування банків дорожчим, що може охолодити економіку та зменшити інфляційний тиск [43].

Рис. 2.3

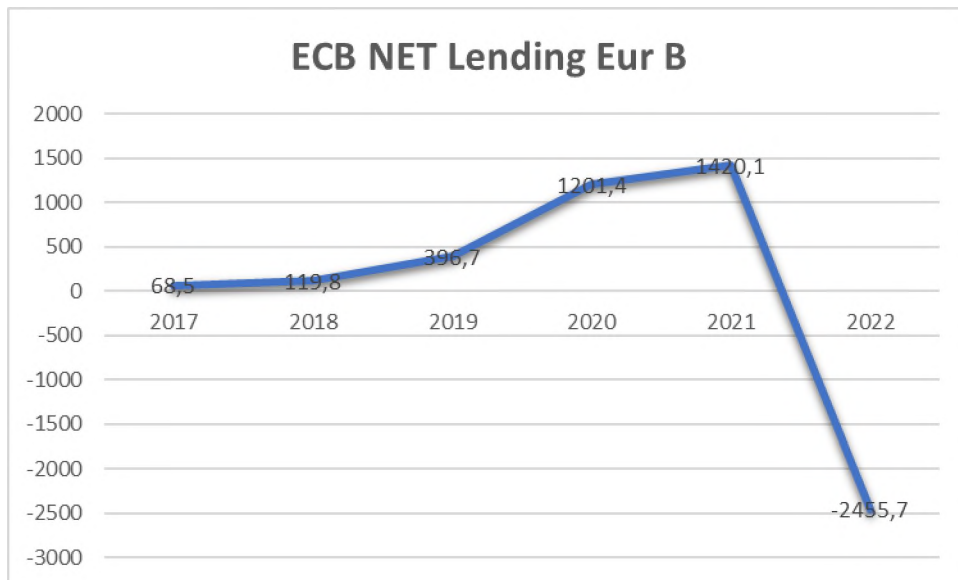

Рис. 2.2 Операції цільового довгострокового рефінансування

Джерело:[37]

З рис. можна сказати, що позитивне значення з 2017 по 2021 рік ECB NET Lending Eur B вказує на те, що банківська система в цілому більше позичає в ЄЦБ, ніж вкладає, тоді як від'ємне значення вказує на протилежне – банківська система в цілому вкладає більше депозитів у ЄЦБ, ніж це запозичення.

Якщо TLTRO за 2022 рік від'ємний, це означає, що банки повернули більше позик, ніж отримали від ЄЦБ. Це може вказувати на те, що банки отримали інші джерела фінансування, такі як ринкові позики або залучення коштів від клієнтів, або що вони зменшили обсяги кредитування своїх клієнтів. Програма ЄЦБ TLTRO може впливати на міжнародний бізнес кількома способами.

По-перше, TLTRO забезпечує банки Єврозони дешевим довгостроковим фінансуванням, яке може покращити їх ліквідність і пропозицію кредитів. Це, у свою чергу, може принести користь міжнародному бізнесу, який працює в Єврозоні, оскільки їм легше отримати кредит і фінансування в цих банках [40].

По-друге, TLTRO може вплинути на вартість євровалюти, що може мати наслідки для міжнародної торгівлі та інвестицій. Надаючи більше ліквідності банкам Єврозони, TLTRO може стимулювати економічне зростання та інфляцію, що може призвести до зміцнення євро. Зміцнення євро може зробити експорт із країн Єврозони дорожчим, що може негативно вплинути на міжнародний бізнес, який покладається на експорт до Єврозони. Нарешті, TLTRO може

вплинути на процентні ставки. Якщо TLTRO призведе до зниження процентних ставок, це може бути вигідно для цих компаній, оскільки це може знизити їхні витрати на позики та підвищити їхню прибутковість [39].

Надлишкова ліквідність (Excess liquidity EUR B) у Єврозоні стосується кількості грошей в обігу, які є в наявності понад мінімальні резервні вимоги, які банки повинні зберігати в Європейському центральному банку (ЄЦБ). Коли банки мають надлишкову ліквідність, вони можуть використовувати її, щоб надавати більше позик споживачам і підприємствам, що може призвести до зростання економічної активності та інфляційного тиску (рис. 2.3). Занадто велика надлишкова ліквідність може призвести до інфляційного тиску та перегріву економіки, як бачимо з 2020 до 2022 збільшився показник майже у 2 рази порівняно з періодом 2017-2019, надлишкова ліквідність може призвести до відсутності кредитів і уповільнення економічного зростання [38].

Вплив Excess liquidity на міжнародний бізнес може бути різним. З одного боку, збільшення ліквідності може знизити ставки внутрішнього ринку кредитування, що може знизити витрати на кредитування для підприємств, що в свою чергу може позитивно позначитися на їхній конкурентоспроможності.

Рис. 2.4

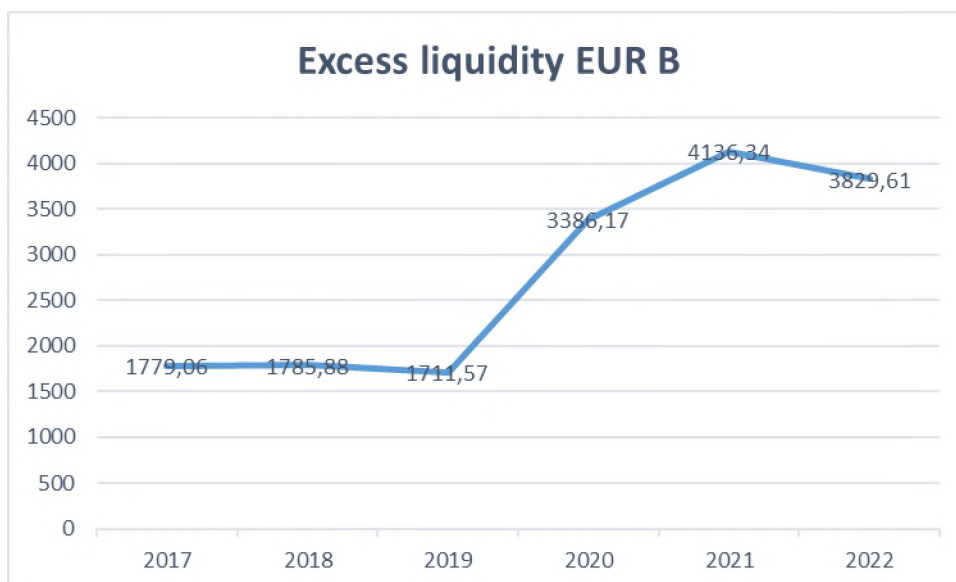

Рис. 2.4 Надлишкова ліквідність ЄЦБ

Джерело: [37]

З іншого боку, Excess liquidity може призвести до зниження вартості євро на міжнародному валютному ринку, що може мати вплив на міжнародні фінансові операції, але водночас може збільшити вартість імпортованих товарів, що може мати негативний вплив на споживачів. Загалом надлишок ліквідності може вплинути на монетарну політику ЄЦБ, впливаючи на доступність і вартість кредитів у Єврозоні, що, у свою чергу, може вплинути на економічне зростання та інфляцію [40].

Ринкові операції ЄЦБ (ECB Market Operations), мають на увазі обсяги коштів, які є в обігу у рамках програми купівлі активів (Asset Purchase Programme, APP) та програми купівлі корпоративних облігацій (Corporate Sector Purchase Programme, CSPP). Коли ЄЦБ запроваджує нову монетарну політику, це може вплинути на результати його ринкових операцій різними способами. Наприклад, якщо ЄЦБ вирішить знизити відсоткові ставки, це може зробити для банків дешевшими запозичення грошей у центрального банку, що може спонукати їх більше позичати підприємствам і споживачам. Ця активізація кредитування може потім стимулювати економічне зростання та інфляцію. І навпаки, якщо ЄЦБ вирішить підвищити процентні ставки, це може зробити для банків дорожчим запозичення у центрального банку, що може призвести до зниження кредитної активності та уповільнення економічного зростання [39].

З рисунку 2.4 ЕСВ збільшила у 2019 році свої обсяги операцій з грошовим ринком до 5,4 більйонна євро, щоб забезпечити ліквідність банків та підтримати стабільність ринку, тоді як зменшення показника може свідчити про зменшення активності ЕСВ на грошовому ринку, наприклад з 2020 року. Порівняно з 2021 роком ЄЦБ у 2022 році проводить більше ринкову активність.

Рис. 2.5

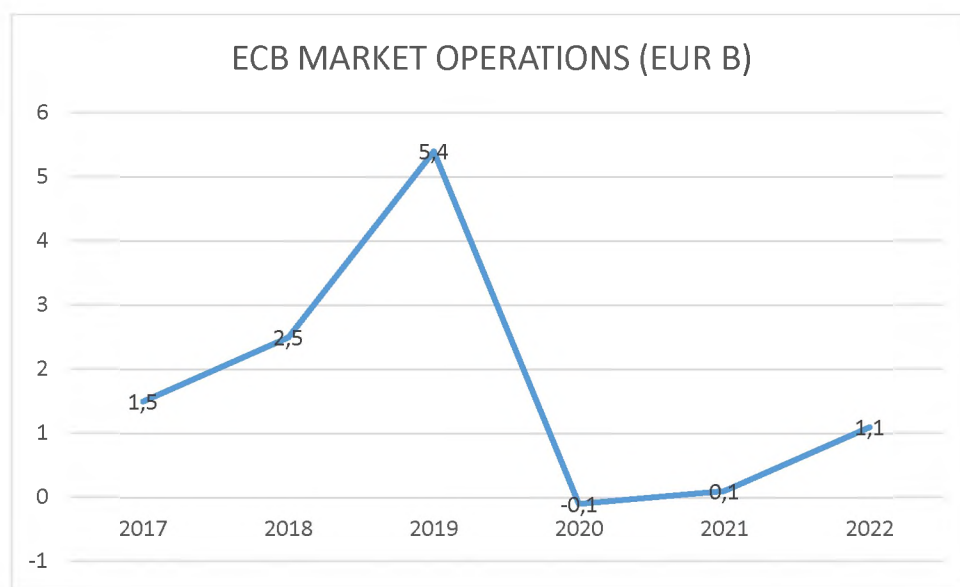

Рис. 2.5 Ринкові операції ЄЦБ

Джерело:[37]

Крім того, конкретні активи, які ЄЦБ купує чи продає під час своїх ринкових операцій, також можуть мати вплив на економіку. Наприклад, якщо ЄЦБ вирішить придбати державні облігації, це може допомогти знизити вартість за позичень для урядів, що може підтримати державні витрати та інвестиції. З іншого боку, якщо ЄЦБ продає державні облігації, це може спричинити підвищення процентних ставок і зробити позику грошей для урядів дорожчою.

Програма ринку цінних паперів ЄЦБ (SMP) — це програма, ініційована ЄЦБ у 2010 році у відповідь на кризу державного боргу в Європі. Програма передбачає купівлю державних облігацій та інших боргових цінних паперів на вторинному ринку з метою стабілізації фінансових ринків і підтримки трансмісії монетарної політики.

Запровадження монетарної політики ЄЦБ може мати значний вплив на результати SMP. Наприклад, якщо ЄЦБ вирішить запровадити більш експансі-

оністську монетарну політику, наприклад, шляхом зниження відсоткових ставок або збільшення розміру своїх програм купівлі активів, це може призвести до збільшення попиту на державні облігації та інші цінні папери. Цей підвищений попит може, у свою чергу, підштовхнути ціни на облігації та знизити їх прибутковість, що полегшить і здешевить урядам запозичення грошей.

Рис. 2.6

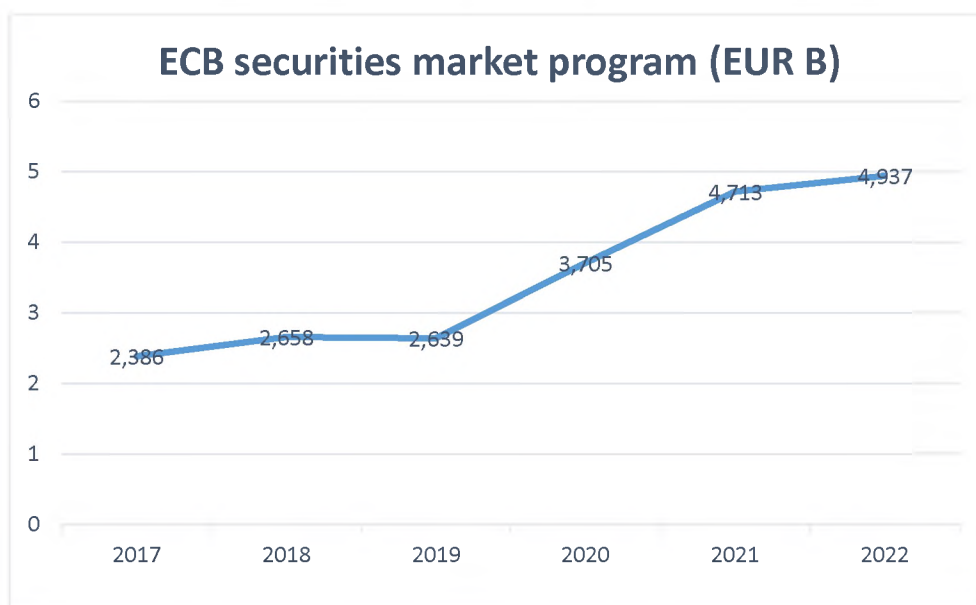

Рис. 2.6 Програма ринку цінних паперів ЄЦБ

Джерело:[37]

Загалом запровадження монетарної політики ЄЦБ може мати значний вплив на результати SMP, а програма є важливим інструментом для реалізації та досягнення цілей політики ЄЦБ [40].

Закупівлі в державному секторі (PSPP) ЄЦБ можуть впливати на монетарну політику в деяких випадках. Важливо зауважити, що 90% покупок складатимуть державні та облігації агентств. Решта 10% купівлі складатимуть облігації, випущені міжнародними організаціями та багатосторонніми банками розвитку.

Рис. 2.7

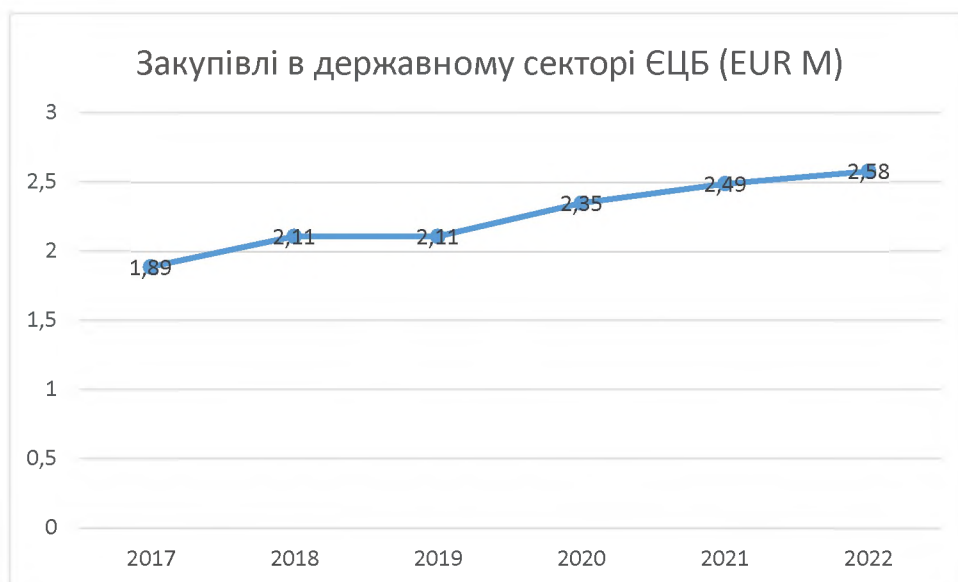

Рис. 2.7 Закупівлі в державному секторі ЄЦБ

Джерело:[37]

Порівняно з 2017 роком державні закупівлі зросли майже на 36%, це говорить про те що ЄЦБ під інфляційним тиском виконувало монетарну політику збільшення (рис.2.7). Після збільшення закупівлі облігацій ЄЦБ були такі наслідки як:

- Зниження процентних ставок: Підвищення попиту на державні облігації, що призводить до зменшення процентної ставки на ці цінні папери[41].
- Збільшення ліквідності: Закупівля державних облігацій з боку ЄЦБ збільшує ліквідність на ринку цих цінних паперів, що сприяє зниженню їх рівня ризику та забезпеченню більш широкого доступу до них [42].
- Підвищення довіри до державних цінних паперів: Закупівля державних облігацій з боку ЄЦБ може збільшити довіру до державних цінних паперів, оскільки така діяльність відображає підтримку з боку ЄЦБ та відображає їх як безпечний актив [41].
- Зниження ставок за кредитами: Зниження процентних ставок на державні облігації може також призвести до зниження ставок за кредитами в економіці, оскільки банки можуть отримувати дешевші джерела фінансування [42].

Якщо ЄЦБ відкриває доступ до своїх закупівель для широкого кола учасників, то це може сприяти конкуренції та зниженню цін на ринку. Однак, якщо

ЄЦБ закупає великі обсяги товарів та послуг, це може збільшити попит на них та призвести до зростання цін. Це може стати також причиною інфляції, що в свою чергу може змінити монетарну політику центрального банку, якщо вона визначається відповідно до інфляційних показників [46].

Також, великі обсяги закупівель державним сектором можуть впливати на грошову базу економіки. Якщо ЄЦБ погоджується на укладення договору з постачальником, то він може отримати платіж від державного бюджету, що може збільшити грошову масу в економіці. Це може мати вплив на рівень інфляції, курс валют та інші економічні показники.

Таким чином, закупівлі в державному секторі ЄЦБ можуть впливати на монетарну політику в залежності від обсягів та умов, за яких вони здійснюються. Однак, взагалі вони не є безпосереднім інструментом монетарної політики центрального банку.

2.2. Оцінка впливу монетарної політики центральних банків на діяльність міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств.

Оцінка впливу монетарної політики центральних банків на діяльність міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств може бути складним процесом, оскільки це залежить від багатьох факторів та контексту.

Один з основних впливів монетарної політики на діяльність міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств полягає в зміні вартості грошей і валютних курсів. Наприклад, зниження процентної ставки може призвести до зниження вартості валюти, що може бути вигідним для експортно-орієнтованих компаній, але невигідним для компаній, що імпортують багато сировини та товарів. Зміна валютного курсу також може вплинути на прибутковість та конкурентоспроможність компаній на міжнародному ринку.

Крім того, монетарна політика може впливати на доступність кредитів для компаній. Збільшення процентної ставки може призвести до збільшення вартості кредитів, що може ускладнити доступність фінансування для компа-

ній, особливо для тих, що залежать від кредитів для забезпечення своєї діяльності.

Крім того, як раніше вже було сказано, монетарна політика може впливати на стан економіки загалом, що може впливати на діяльність компаній. Наприклад, застосування жорсткої монетарної політики у період економічної кризи може призвести до зниження попиту на продукцію компаній та загального зниження економічної активності, що може погіршити фінансові показники компаній та знизити їх прибутковість [42].

Одним зі способів оцінки впливу монетарної політики на діяльність міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств є аналіз валютного курсу та процентної ставки. Зокрема, можна проаналізувати зміни валютного курсу та процентної ставки, що сталися в періоди, коли монетарна політика була змінена, та порівняти їх зі змінами у фінансових показниках міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств. Наприклад, можна дослідити, як зміни валютного курсу впливають на доходи компаній, що мають бізнес за кордоном, та на їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку [43].

Також важливо дослідити вплив монетарної політики на доступність кредитів для компаній. Для цього можна проаналізувати статистику щодо обсягу виділених кредитів та їх вартості, а також дослідити, як зміни процентної ставки впливають на зміну цих показників. Це може допомогти визначити, наскільки монетарна політика впливає на фінансовий стан компаній та їх здатність до інвестування та розширення бізнесу [43].

У світі вплив на валюту мають центральні банки різних країн, оскільки кожен з них може здійснювати валютні операції та регулювати грошову політику у своїй країні. Проте, за обсягом операцій та масштабом впливу на світову економіку, найбільш впливовим центральним банком є Федеральна резервна система США.

Конгрес доручив ФРС проводити грошово-кредитну політику країни для підтримки цілей максимальної зайнятості, стабільних цін і помірних довгострокових процентних ставок. Коли ціни стабільні, довгострокові процентні ставки

залишаються на помірних рівнях, тому цілі стабільності цін і помірних довгострокових процентних ставок поєднуються. У результаті цілі максимальної зайнятості та стабільних цін часто називають «подвійним мандатом» ФРС [29].

Гарним прикладом впливу встановлення відсоткових ставок ФРС та залежність стратегічних альянсів від політики ФРС, може слугувати відносини між американської компанії Boeing та бразильської Embraer. Boeing та Embraer уклали угоду про партнерство у 2018 році, так як ФРС збільшував ставку (рис.). Згідно з угодою, Boeing придбала 80% акцій Embraer Commercial Aviation, що дозволило Boeing розширити свою лінійку продуктів на ринку регіональних літаків. Embraer Commercial Aviation стала дочірньою компанією Boeing з назвою Boeing Brasil - Commercial. Однак, угода містила деякі обмеження та обов'язки, пов'язані з національною безпекою та збереженням конкуренції. Наприклад, Embraer зберігла контроль над військовою галуззю, а також залишила право виробляти регіональні літаки для цивільної авіації в рамках свого бренду.

З рисунку 2.7 бачимо, що у березні 2018 року ставка була підвищена на 0,25% до діапазону 1,50-1,75%; у грудні 2018 року ставка була підвищена на 0,25% до діапазону 2,25-2,50%. Це було зроблено на фоні зростання економічної активності в США та зниження безробіття. Зауважимо, що в 2019-2020 роках ФРС знову знижувала ставки, а в 2021 році їх збільшувала відносно рівня, що був у 2020 році, коли ставки були практично нульовими в рамках реагування на економічні наслідки пандемії COVID-19 [44].

Зі зміною вартості фінансування та доступності кредитів для компаній, які беруть участь у альянсов, у 2020 році угода між Boeing та Embraer була офіційно завершена, так як ставки ФРС різко знизились. Незважаючи на це, компанії продовжують співпрацювати в галузі обслуговування та ремонту літаків.

Рис. 2.8

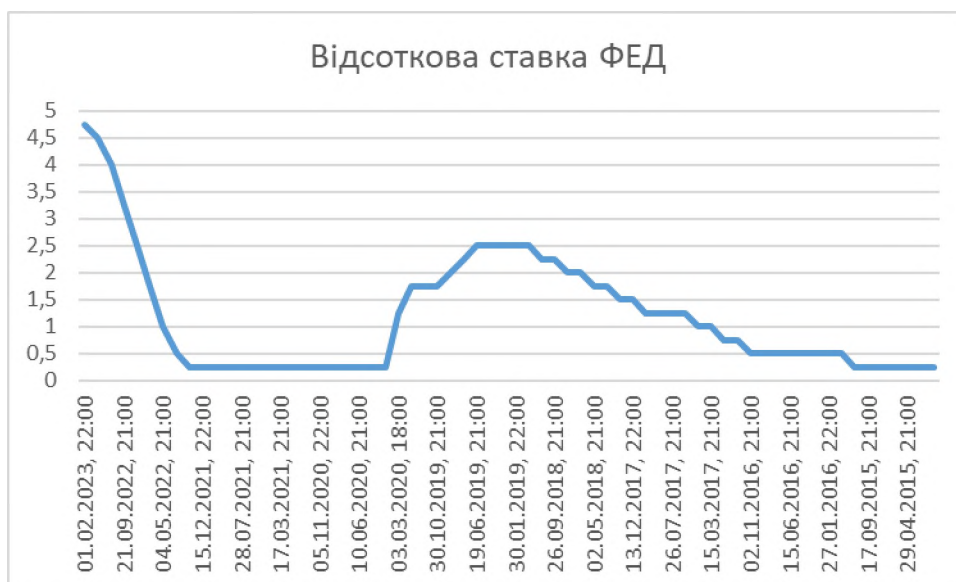

Рис. 2.8 Відсоткова ставка ФРС

Джерело:[29]

Якщо відсоткова ставка ФРС зростає, то вартість фінансування зростає разом зі зростанням вартості кредитів. Це може змінити умови фінансування проектів, які розглядаються компаніями, які утворюють стратегічний альянс. Крім того, збільшення відсоткової ставки може призвести до скорочення доступності кредитів та інвестицій, що може вплинути на здатність компаній досягти стратегічних цілей через альянси [29].

Наприклад, збільшення відсоткової ставки ФРС може зробити складнішими умови фінансування проектів для компаній, які утворюють альянс, що має на меті розвиток нових технологій. Якщо ці компанії не зможуть знайти додаткове фінансування, то це може призвести до затримок в розробці нових продуктів та послуг, що в свою чергу може вплинути на їхню конкурентоспроможність та розвиток в майбутньому [29].

Один з конкретних прикладів впливу відсоткової ставки ФРС на стратегічні альянси стосується угоди між компаніями AT&T та Time Warner.

AT&T — американська багатонаціональна телекомунікаційна корпорація. Time Warner — американський медіа-розважальний конгломерат, утворений у 1990 році шляхом злиття Time Inc. і Warner Communications. У 2016 році, коли відсоткова ставка ФРС була на історично низькому рівні, AT&T оголосила про угоду на придбання Time Warner за 85 мільярдів доларів. У той же час, фінан-

совий ринок знаходився в хорошому стані, що забезпечувало компанії AT&T достатній доступ до фінансування за низькими ставками.

Однак, після того, як відсоткова ставка ФРС почала зростати в наступному році, угода AT&T та Time Warner стала менш привабливою для інвесторів, оскільки були опасіння щодо зростання вартості фінансування. У результаті, угода між AT&T та Time Warner стала предметом судових суперечок, протестів акціонерів та публічних обговорень щодо можливих наслідків. Нарешті, після довгого періоду судових баталій, угода була схвалена в 2018 році, але з більш жорсткими умовами та зниженим рівнем зацікавленості інвесторів. Це приклад того, як вплив відсоткової ставки ФРС може вплинути на рішення про стратегічний альянс та його наслідки [49].

Один з інших прикладів впливу відсоткової ставки ФРС на АТ можна побачити в зміні вартості акцій компаній.

Коли ФРС збільшує відсоткову ставку, це зазвичай призводить до підвищення вартості грошових інструментів, таких як облігації. Це може призвести до зменшення вартості акцій АТ, оскільки вони зазвичай конкурують з облігаціями за капітал. З іншого боку, коли ФРС знижує відсоткову ставку, це може сприяти збільшенню вартості акцій АТ, оскільки це може підвищити відсоток доходів від акцій, що робить їх більш привабливими для інвесторів [29]. Один з прикладів впливу відсоткової ставки ФРС на окреме акціонерне товариство можна побачити на прикладі компанії Apple (рис. 2.9).

У 2018 році ФРС збільшила відсоткову ставку, що призвело до підвищення вартості облігацій, які випускає Apple. Це змусило компанію платити більше за свої боргові зобов'язання, що може знизити її прибуток. Крім того, висока відсоткова ставка може призвести до зменшення вартості акцій Apple, оскільки це може зробити акції менш привабливими для інвесторів порівняно з облігаціями інших компаній.

Рис. 2.9

Рис. 2.9 Ціна акцій Apple

Джерело:[37]

За квартал 2022 року загальний дохід Apple склав \$97,3 млрд доларів (це \$45 млн щогодини або \$13 тис. кожну секунду) — для купертинівського ІТ-гіганта це новий абсолютний рекорд серед березневих кварталів і на 9% вищий за результат цього року.

Рис 2.10

Рис. 2.10 Дохід Apple за 2015-2022 рр., млрд. дол.

Джерело:[37]

Підвищення ставки ФРС у 2022 році з 1% майже до 5 % може робить долар більш привабливим для інвесторів, що збільшило на майже 24% вартість акцій Apple для інвесторів, які використовують долар як валюту порівняння, тому ціна акцій.

Отже, відсоткова ставка ФРС може мати великий вплив на вартість акцій та боргових зобов'язань окремих акціонерних товариств, таких як Apple, що може вплинути на їхню фінансову стійкість та вартість портфелів інвесторів.

2.3. Аналіз ефективності діяльності НБУ та його взаємозв'язку з Європейським Центральним Банком.

забезпечення стабільності грошової одиниці України, захист її від надмірної інфляції та підтримка розвитку економіки країни.

Взаємодія НБУ з ЄЦБ є важливим елементом реалізації Євроінтеграційних процесів в Україні. Одним з показників ефективності діяльності НБУ є його здатність забезпечити стабільність національної валюти та підтримку розвитку економіки. Важливими факторами успіху є також ефективність діяльності НБУ в управлінні валютним резервом, підтримка стабільності банківської системи та розвиток фінансового ринку.

За останні роки НБУ здійснював серію реформ, спрямованих на покращення його ефективності. Зокрема, була запроваджена нова система валютного регулювання, що сприяє більшій гнучкості валютного ринку. Також була здійснена реформа банківської системи та впровадження нових стандартів управління ризиками [19].

Для аналізу діяльності Національного банку України (НБУ) та його ефективності з ЄЦБ можна використовувати різні показники та дані, в тому числі:

Курс гривні до євро та долара. Аналізуючи динаміку курсу гривні до євро та долара, можна оцінити, наскільки ефективно НБУ керує курсом національної валюти та забезпечує стабільність на ринку валют.

Рис. 2.11

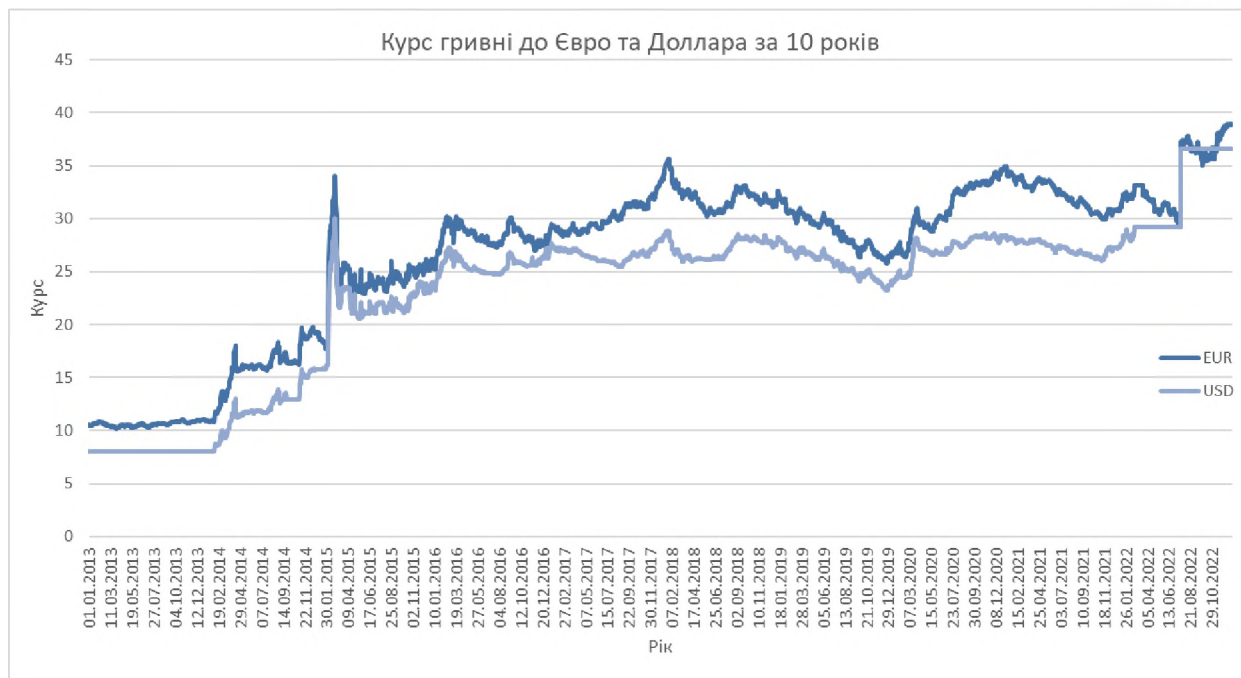

Рис. 2.11 Курс гривні до Євро та Доллара за останні 10 років

Джерело: [19]

На 1 травня 2013 року курс гривні до євро становив 10,5372 UAH/EUR, а на 1 травня 2023 року - 39,0307 UAH/EUR. Отже, за цей період курс гривні до євро збільшився приблизно в 3,7 рази. В квітні 2014 року курс зріс до майже 16 гривень за 1 євро. Причиною такого різкого падіння гривні стала складна економічна та політична ситуація в Україні, в тому числі анексія Криму та початок війни на Донбасі. У 2014 році Національний банк України був змушений вжити декількох заходів для запобігання зростанню курсу гривні до євро та інших іноземних валют. Одним з основних заходів стало введення тимчасового обмеження на продаж іноземної валюти фізичним особам. Також НБУ здійснював інтервенції на валютному ринку, продавав гривню та купував іноземні валюти, щоб підтримати курс на потрібному рівні [9].

30 січня 2015 року курс гривні до євро різко підскочив з більш ніж 27 до 34 гривень за євро. Це сталося внаслідок ряду причин, зокрема:

1. Гостра потреба валютних коштів у зв'язку зі сплатою зовнішніх зобов'язань. У першому кварталі 2015 року Україна повинна була сплатити більше 3 мільярдів доларів за зовнішні борги.

2. Збільшення попиту на євро через зростання імпорту товарів з Європейського Союзу.

3. Зниження обсягів валютних операцій на міжбанківському ринку України, що призвело до зменшення пропозиції на євро та підвищення його курсу.

Для зменшення тиску на валютний ринок та стабілізації курсу гривні Національний банк України провів ряд заходів, зокрема підвищив рівень обов'язкових резервів для банків, продав на міжбанківському ринку валюту, здійснював регулювання ліквідності банків тощо. Ці заходи допомогли знизити напругу на валютному ринку та стабілізувати курс гривні [19].

30.11.2017 курс гривні до євро підскочив. Основною причиною такої зміни було зростання попиту на євро, що спричинене збільшенням обсягів іноземних інвестицій в Україну та збільшенням імпорту товарів з Європи. Також вплив на зміну курсу мали загальна ситуація на світовому валютному ринку, зокрема зростання курсу євро до інших валют, а також рішення Європейського центрального банку збільшити ставку рефінансування [19].

Курс гривні до євро під час пандемії COVID-19 в 2020 році відображав загальний тренд складної економічної ситуації в Україні та світі. У березні 2020 року, коли пандемія COVID-19 була на початковій стадії, курс гривні до євро зменшився, адже виникли загрози для здоров'я та життя людей, збільшився попит на імпортовані товари, що збільшило тиск на валютний курс. Проте з квітня 2020 року, за даними Національного банку України, курс гривні поступово стабілізувався, зберігаючи стійкий рівень.

У 2021 році курс гривні до євро був стабільним протягом більшої частини року, коливаючись у діапазоні 33-35 гривень за євро. Проте, в кінці року відбулися певні коливання через зростання інфляції та вплив геополітичних чинників [19].

У 2022 році курс гривні до євро відображається на фоні загальної нестабільності в світових ринках та геополітичних ризиків. З початку року курс гривні до євро зріс і встановився на рівні близько 32-33 гривень за євро. На підвищення курсу гривні до євро 13.06.2022 вплинуло кілька факторів. Один з головних чинників це збільшення попиту на гривню з боку іноземних інвесторів, що пов'язане зі зростанням інтересу до українських інвестиційних можливостей та позитивної динаміки економіки країни. Також вплинула підвищена ціна на нафту та інші сировинні товари на світових ринках, що забезпечує додатковий попит на валюту країн-експортерів, до яких відноситься і Україна. Загалом, на динаміку курсу гривні до євро впливає багато різних факторів, таких як зовнішньоекономічна ситуація, політична стабільність, економічні показники країни, інтерес інвесторів та багато інших [19].

В період війни, Національний банк України застосовував різні інструменти для того, щоб втримувати курс гривні до євро на прийнятному рівні. Одним з найважливіших інструментів була монетарна політика, що полягала у контролі над обсягом грошової маси в економіці. НБУ здійснював купівлю і продаж валют на міжбанківському ринку, що допомагало стабілізувати курс гривні [24].

Також, НБУ використовував інструменти фінансового регулювання, зокрема збільшення рівня обов'язкових резервів банків, що зменшувало їх можливість вільно віддавати гроші на зовнішні ринки та заробляти на різниці в процентних ставках.

Конкретно, валютний своп між НБУ та ЄЦБ може включати обмін євро та гривні на певний термін з певною процентною ставкою. Наприклад, ЄЦБ може надати НБУ певну кількість євро в обмін на гривні з процентною ставкою, що відображає наявну різницю між процентними ставками в обох країнах. Після певного терміну, обидва банки повинні повернути один одному початкові валютні суми [19].

Найбільше видання валютного свопу в Україні сталося в 2014 році. Валютні свопи між НБУ та ЄЦБ були використані у 2014 році для допомоги в стабілізації української гривні та підтримки фінансової стабільності в Україні.

У рамках угоди про валютні свопи НБУ міг отримати до 1,5 млрд євро від ЄЦБ, в обмін на надання гривень на таку саму суму [32].

Ці свопи дозволили НБУ отримати додаткову валютну ліквідність для підтримки курсу гривні та забезпечення фінансової стабільності в країні, особливо під час періоду грошової нестабільності та ризику дефолту в Україні в 2014 році. Згідно з умовами свопу, НБУ передав у банківський рахунок ЄЦБ еквівалент суми в євро, тобто близько 18,5 млрд гривень за офіційним курсом на той час. Пізніше, у 2015 році, НБУ провів зворотню операцію і повернув отримані кошти разом з відсотками. Відтак, використання валютних свопів було важливим інструментом для підтримки фінансової стабільності в Україні в той час. У 2021 році НБУ не отримував нових валютних свопів від ЄЦБ, але продовжував використовувати ті, що були укладені раніше [33].

Наприкінці березня 2014 року курс доллара зріс, через політичну ситуацію країни НБУ ввів обмеження на продаж валютної національної готівки для захисту країни від розшарування економіки. У вересні 2014 року НБУ був змушений ввести валютні контролю за міжбанківськими операціями для обмеження спекулятивних операцій на валютному ринку [19].

У 2015 році курс долара до гривні продовжував змінюватися через складні економічні та політичні обставини в Україні. На початку року курс долара до гривні становив близько 15 гривень за долар, але з часом почав поступово знижуватися. Однією з головних причин зниження курсу долара була монетарна політика НБУ, спрямована на зменшення інфляції та підтримку гривні [19].

У 2017 році курс долара до гривні продовжував знижуватися, але з коливаннями. На початок року курс долара становив близько 27 гривень за долар, але з часом почав знижуватися до 25 гривень за долар у вересні, а потім знову зріс до 28 гривень за долар до кінця року [19].

У 2018 році курс долара до гривні продовжував зберігати високий рівень. На початку року курс становив близько 28 гривень за долар, а з часом збільшився до 28,5 гривень за долар у травні, але потім знову знизився до 27 гривень за долар в грудні.

Монетарна політика НБУ в 2018 році була спрямована на зменшення інфляції та підтримку стабільності гривні [16]. Основні заходи, що були вжиті НБУ для досягнення цієї мети, включали:

- Збереження ключової процентної ставки на ст у 2018 році НБУ зберігав ключову процентну ставку на стабільному рівні на протязі року, що допомогло зменшити інфляцію та підтримати гривню.

- Інтервенції на валютному ринку НБУ продовжував втручатися на валютному ринку, продавати долари та здійснювати інші монетарні заходи для підтримки гривні.

- Політика курсу валют у 2018 році НБУ продовжував дотримуватися політики поступового зниження курсу гривні до свого рівня, що відповідає фундаментальним факторам.

Усі ці заходи допомогли підтримати гривню та зменшити коливання курсу долара в 2017 році. Однак, нестабільні економічні та політичні обставини в країні продовжували ставити під загрозу стабільність

У 2019 році курс долара до гривні продовжував залишатися стабільним на високому рівні. Він коливався в межах 27 - 28 гривень за долар протягом більшої частини року, і тільки в кінці року дещо знизився до 23-24 гривень за долар.

У 2020 році курс долара до гривні досить сильно змінився через пандемію COVID-19 та її вплив на світову економіку та українську економіку. На початку року курс долара становив близько 23-24 гривень за долар, проте внаслідок пандемії та інших факторів він суттєво зріс і в лютому-березні перевищував 28 гривень за долар. Після того, як уряд та Національний банк України вживали додаткових заходів для стабілізації курсу, він трохи знизився, але залишався на досить високому рівні протягом року. Наприкінці 2020 року курс долара до гривні становив близько 28 гривень за долар [19].

За даними Національного банку України, курс долара до гривні в 2021 році коливався від 26,10 грн до 28,40 грн за долар США. Щодо монетарної політики Національного банку України, вона спрямовувалася на забезпечення

стабільності гривні та зменшення інфляції. У 2021 році НБУ продовжував зменшувати ключову ставку, вона становила 6% на початку року і була знижена до 5% наприкінці року [19].

Національна валюта будь-якої країни зазвичай підлягає впливу багатьох факторів, які включають економічні та політичні події як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Війна в Україні вплинула на економічну ситуацію в країні та на валютний курс гривні [19].

Під час війни в Україні, інвестори стали менш зацікавлені в українських активах через нестабільність політичної та економічної ситуації в країні. Це призвело до зменшення попиту на гривню та збільшення пропозиції доларів на валютному ринку, що призвело до зростання курсу долара до гривні [17].

Крім того, внаслідок війни, Україна була змушена залежати від зовнішніх джерел енергопостачання, що збільшило попит на імпортовані товари та послуги, в тому числі на імпортовані товари, що підвищилися в ціні через зростання валютного курсу долара.

Також, нестабільність в економіці та фінансовій сфері України вплинули на довіру до національної валюти, що призвело до збільшення попиту на іноземну валюту, в тому числі на долар.

Отже, зростання курсу долара до гривні під час війни в Україні було спричинено складним поєднанням економічних та політичних факторів, які викликали нестабільність на валютному ринку.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІСНУЮЧИХ ПІДХОДІВ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Оцінка ефективності монетарної політики в контексті її впливу на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу є важливою проблемою для економічного розвитку країни та стабільності фінансово-грошової системи.

Ефективність монетарної політики залежить від багатьох факторів, таких як:

Таблиця 3.1

Фактори, що впливають на ефективність монетарної політики

Фактор	Показники	Вдосконалення розрахунку показників
Рівень розвитку фінансового ринку	Рівень розвитку фінансового ринку (Складова індексу глобальної конкурентоспроможності)	можна враховувати рівень доступності фінансових послуг для населення та бізнесу, рівень розвитку фінансових інструментів, якість регулювання та нагляду за фінансовим ринком
Існуючий рівень довіри економічних суб'єктів до центрального банку	Темп зростання депозитів (кількісне вираження)	можна враховувати джерела збільшення депозитів (наприклад, заробітна плата, державні соціальні виплати, вклади бізнесу), порівнювати його з темпами збільшення кредитів та оцінювати його відношення до рівня інфляції
Макроекономічна ситуація як усередині країни, так і за кордоном	Макроекономічна стабільність (Складова індексу глобальної конкурентоспроможності)	можна враховувати рівень інфляції, бюджетний дефіцит, забезпеченість держави валютним резервом, стійкість національної валюти
Політичні чинники	Правило закону	можна вивчати рівень дотримання законодавства в сфері фінансової діяльності, ефективність правового захисту прав споживачів фінансових послуг та рівень корупції в цій сфері
	Ефективність уряду	можна враховувати рівень розвитку інфраструктури, рівень підтримки підприємництва, рівень бюджетної дисципліни та ефективність державної політики у сфері залучення інвестицій
Рівень тінізації економіки	Частина тіньової економіки, % від ВВП	• Розглянути складові тіньової економіки та їх вплив на реальний сектор економіки

		• Проаналізувати причини та фактори, що сприяють зростанню тіньової економіки • Врахувати досвід інших країн у боротьбі з тіньовою економікою та запропонувати ефективні заходи щодо її зменшення
Рівень доларизації економіки	Відношення депозитів в іноземній валюті у банківській системі до грошової маси в обороті	• Дослідити вплив депозитів в іноземній валюті на курс національної валюти та зовнішньоекономічну діяльність країни. • Врахувати вплив депозитів в іноземній валюті на стійкість банківської системи та ризики для вкладників. • Дослідити можливі заходи щодо зменшення залежності від іноземної валюти та підвищення стійкості національної валюти.
Державні та міжнародні програми розвитку сфери монетарної політики	Програми кредитування «Стенд Бай»	• Проаналізувати ефективність програми та її вплив на розвиток економіки країни • Врахувати ризики та недоліки програми та запропонувати заходи щодо їх зменшення • Дослідити можливості для вдосконалення програми та її адаптації до змін у соціально-економічному середовищі країни

Джерело: [20]

Щоб вдосконалити аналіз показників, можна використовувати більш розширені моделі, які враховують більше факторів і залежностей між ними. Також можна здійснювати аналіз динаміки показників та їх залежності від інших факторів, що може дати більш повну картину ефективності монетарної політики. Важливо також враховувати специфіку кожної країни та її економіки при визначенні та аналізі показників [5].

Ефективність трансмісійного механізму залежить від кількох факторів, таких як стан економіки, рівень фінансової системи, розмір і склад грошової маси, а також особливості відносин між банками та підприємствами. В цілому, дієвість трансмісійного механізму є важливим фактором, що впливає на ефективність монетарної політики. Якщо механізм працює правильно, то зміни в процентній ставці та грошовій масі можуть мати позитивний вплив на економі-

ку та досягнення макроекономічної стабільності. Однак, якщо механізм не працює ефективно, то монетарна політика може мати обмежений вплив на реальну економіку (табл.3.2).

Моделі векторної авторегресії (VAR) є популярним методом в економетриці для аналізу взаємодії між кількома часовими рядами. Таким чином, VAR дозволяє моделювати взаємодію між кількома змінними і відслідковувати динаміку цих змінних в часі [5].

У загальному випадку VAR має наступний вигляд:

Результати аналізу VAR можуть допомогти в розумінні взаємодії між змінними та прогнозуванні їх поведінки в майбутньому.

Таблиця 3.2

Ефективність монетарної політики

Дієвість трансмісійного механізму	Результативність монетарної політики		
1. Моделі векторної авторегресії. Модель малої відкритої економіки з недо- сконалою мобільністю капіталу, яка вра- ховує одночасну дію каналів процентної ставки, валютного курсу і банківського кредитування (модифікація моделі Хурлі- на і Кіржевського).	2. Індексний метод (Інтегрованість). Еластичний випуск по відношення до змін гро- шової маси.	Стабільність національної грошової одиниці і цінова ста- більність.	Стабільність банківської системи.
Реагування основних макроекономічних показників на дію інструментів МП.	3. Цільовий підхід Співвідношення фактичних і планових показників розвитку економіки країни		
	4. Рівновага (забезпечення рівноваги) Моделі макроекономічної рівноваги Класичні моделі рівноваги		
2. Оцінка структурної трасмісії			
Еталонність (досягнення значення еталону)			

Джерело: [6]

Модель малої відкритої економіки з недосконалою мобільністю капіталу за Леонтієвим А. це економічна модель, яка описує роботу економіки де капітал має обмежену мобільність, тобто не може безперешкодно переміщуватись між країнами. Ця модель використовується для аналізу впливу різних економічних факторів на мікро- та макроекономіку, таких як канали процентної ставки, валютного курсу і банківського кредитування. Модель використовується для

оцінки ефективності монетарної політики в умовах малої відкритої економіки. Вона дозволяє враховувати взаємозв'язок різних каналів передачі монетарної політики та їх вплив на вітчизняну економіку в умовах міжнародних фінансових ринків. У моделі SOE-ICM розглядається система рівнянь, яка включає рівняння ринку грошей, ринку робочої сили, ринку товарів та послуг, а також зовнішньоекономічні ринки. В моделі також враховуються такі фактори, як зміна курсу валют, зміна обсягу кредитування, зміна інвестиційних витрат та ін. Модель базується на п'яти основних рівняннях: рівнянні експорту, імпорту, бюджету, попиту на гроші та рівнянні капіталу. Таким чином, аналіз реакції макроекономічних показників на дію інструментів монетарної політики потребує комплексного підходу та вдосконалення [13].

Оцінка структурної трансмісії — це процес визначення того, як монетарна політика впливає на різні економічні змінні, такі як інфляція, виробництво, зайнятість і т.д. Вдосконалення оцінки структурної трансмісії може бути корисним для підвищення ефективності монетарної політики [15]. Ось кілька шляхів, які можуть допомогти у вдосконаленні цього процесу:

1. Використовуйте більш точні методи оцінки: Деякі методи оцінки структурної трансмісії, такі як векторна авторегресійна модель, можуть бути менш точними. Використання більш точних методів, таких як моделі структурної векторної авторегресії, може допомогти вдосконалити оцінку структурної трансмісії.
2. Враховуйте гетерогенність: Різні господарські сектори можуть реагувати на монетарну політику по-різному. Врахування гетерогенності може допомогти вдосконалити оцінку структурної трансмісії.
3. Врахуйте нелінійність: Деякі ефекти монетарної політики можуть бути нелінійними, тобто зміна ставки не має лінійного впливу на різні змінні. Врахування нелінійності може допомогти вдосконалити оцінку структурної трансмісії.
4. Врахуйте ефектів кредитного каналу: Монетарна політика може впливати на доступність кредитування, що може впливати на споживання,

інвестування та інші економічні змінні. Врахування ефектів кредитного каналу може допомогти вдосконалення

Індексний метод може бути корисним для визначення порядку інтегрованості показників, які використовуються для оцінки ефективності монетарної політики, таких як інфляція, ВВП, безробіття і т.д. Це може допомогти економетристам вибрати правильну модель для прогнозування цих показників та оцінки впливу монетарної політики на них [27]. Однак, сам індексний метод не є достатнім для оцінки ефективності монетарної політики.

Згідно з Дж. Вікс школою, еластичність випуску відображає залежність зміни випуску від зміни рівня виробництва в попередньому періоді, а також від зміни рівня виробництва в інших секторах економіки. Зокрема, згідно з цією школою, еластичність випуску може залежати від структури економіки, наприклад, від того, наскільки еластичним є попит на різні товари та послуги [25].

Загальна формула для розрахунку еластичності випуску відносно зміни грошової маси може бути записана наступним чином:

$$\text{Еластичність випуску} = (\% \text{ зміна випуску}) / (\% \text{ зміна грошової маси})$$

Таким чином, школа Дж. Вікса підкреслює важливість врахування обмежень виробництва та структури економіки при аналізі еластичності випуску. Вона стверджує, що збільшення грошової маси може призвести до збільшення цін, а не до збільшення випуску, якщо підприємства знаходяться під обмеженнями виробництва.

Стабільність національної грошової одиниці означає, що вона не втрачає своєї вартості з часом, тобто її покупна спроможність залишається стабільною в часовому аспекті. Це може бути досягнуто шляхом підтримки низької інфляції або стабільного обмінного курсу національної валюти. Тому стабільність національної грошової одиниці та цінова стабільність є важливими завданнями монетарної політики країн [27].

Формула Жулінської використовується для оцінки рівня інфляції і відображення взаємозв'язку між стабільністю національної грошової одиниці та ціновою стабільністю [23]. Формула має наступний вигляд:

$$M = V + P - Y,$$

де: M - рівень монетарного запиту (грошової маси); V - рівень розрахункових обов'язків (обсяг кредитів, депозитів тощо); P - рівень цін; Y - рівень виробництва (валовий національний продукт).

Якщо $M > Y$, то є надмірна грошова маса, що призводить до збільшення цін і зниження стабільності національної грошової одиниці. Якщо $M < Y$, то є дефіцит грошової маси, що призводить до зниження цін і підвищення стабільності національної грошової одиниці. Таким чином, за формулою Жулінської, стабільність національної грошової одиниці і цінова стабільність є оберненими величинами, і вони залежать одна від одної.

Формула Жулінської також може бути використана для оцінки стабільності банківської системи [32].

$$M + F = V + P - Y,$$

де: F - рівень фінансової стабільності банківської системи (залежить від таких чинників, як рівень капіталізації банків, якість активів, ліквідність тощо).

Якщо $M + F > Y$, то є надмірна грошова маса та недостатній рівень фінансової стабільності, що призводить до ризику фінансової нестабільності банківської системи. Якщо $M + F < Y$, то є дефіцит грошової маси та достатній рівень фінансової стабільності, що підтримує стабільність банківської системи.

Сомик А.В. обґрунтував, що монетарна політика центрального банку може впливати на співвідношення фактичних і планових показників розвитку економіки країни через декілька механізмів.

По-перше, монетарна політика впливає на рівень грошової маси в економіці, що може впливати на рівень інфляції, ставки інтересів та рівень економічного зростання. Наприклад, зменшення грошової маси може призвести до зниження рівня інфляції, але також може зменшити кількість доступних кредитів та знизити рівень інвестицій та виробництва [23].

По-друге, монетарна політика може впливати на зовнішній стан економіки країни. Наприклад, зниження процентної ставки може зробити інвестиції в економіку країни більш привабливими для іноземних інвесторів, що може підтримати зростання внутрішнього виробництва та експорту [23].

По-третє, монетарна політика може впливати на фінансову стабільність країни. Наприклад, забезпечення стабільності банківської системи та зменшення ризиків неплатоспроможності банків може підвищити довіру вкладників та інвесторів, що підтримує економічне зростання країни.

Модель MPS є однією з моделей макроекономічної рівноваги, що використовується для аналізу взаємодії макроекономічних змін у відкритій економіці. Ця модель поєднує елементи моделі IS-LM та моделі руху капіталів. У моделі MPS вважається, що капітал повністю мобільний між країнами, тобто він може вільно пересуватися через кордон [13].

Модель DRI є однією з моделей макроекономічної рівноваги, що використовується для аналізу взаємодії між грошовими та товарними ринками в відкритій економіці. Модель DRI враховує взаємодію між трьома основними факторами: процентними ставками, обмінним курсом та рівнем цін [22].

Модель RMSM-X (Research Department Multi-Country Simulation Model - Extended) є однією з моделей макроекономічної рівноваги, розробленою Світовим Банком. Вона використовується для прогнозування економічного розвитку в різних країнах світу, а також для аналізу ефектів різних політичних та економічних заходів.

Модель RMSM-X включає в себе широкий набір економічних показників, таких як рівень виробництва, споживання, інфляція, безробіття, бюджетний баланс, зовнішній баланс тощо. Крім того, в моделі враховується взаємодія між різними країнами та їхніми економіками, а також вплив змін на глобальному рівні на окремі країни [22].

Модель MULTIMOD це макроекономічна модель, розроблена Міжнародним валютним фондом (МВФ) для прогнозування макроекономічних показників країн світу. Ця модель базується на макроекономічній теорії та ста-

тистичних даних про економіку країн, що дозволяє розрахувати показники, такі як ВВП, інфляція, безробіття, баланс платіжного балансу та інші [14].

QUEST це макроекономічна модель, розроблена Європейською комісією для аналізу економічних політик країн Європейського Союзу. Одна з особливостей моделі QUEST полягає в тому, що вона дозволяє враховувати різні аспекти економічної політики, такі як фінансова, монетарна та торгова політика, а також можливість визначення оптимальної економічної політики, яка забезпечує максимальну економічну вигоду при врахуванні різних обмежень і торгових угод [50].

ВИСНОВКИ

Дослідивши механізм впливу монетарної політики ЦБ на суб'єктів міжнародного бізнесу та економіку в цілому, можемо зробити узагальнюючі висновки.

З теоретичної частини дипломної роботи можна зробити висновок, що монетарна політика є однією з ключових інструментів економічного розвитку країни, яка здійснюється центральним банком. Її основний економічний зміст полягає у регулюванні грошової маси в обігу, ставок рефінансування та рівня цін, зокрема інфляції. Центральний банк використовує різноманітні інструменти та заходи для реалізації монетарної політики, такі як встановлення ставок рефінансування, кредитування банків, регулювання резервних вимог, впровадження відкритого ринку та інші. Монетарна політика центральних банків має прямий вплив на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу. Наприклад, зміна ставок рефінансування може вплинути на вартість кредитування та забезпечення доступу до фінансових ресурсів. Також, регулювання рівня цін, зокрема інфляції, може вплинути на фінансовий стан країни або компанії.

З аналізу результатів ведення монетарної політики Європейського Центрального Банку 2017–2022 рр. можна зробити висновок, що в період з 2017 по 2022 рік ЄЦБ здійснював монетарну політику, спрямовану на підтримку стабільності цін в Єврозоні та підтримку економічного зростання. Це було досягнуто за допомогою встановлення низьких ставок рефінансування та заходів для підтримки ліквідності банків. Аналіз результатів показав, що ці заходи були ефективними, оскільки було досягнуто стабільності цін та зменшення безробіття в регіоні.

Зауважимо, що надмірна легкість грошової політики може бути шкідливою для довгострокового економічного зростання, оскільки вона може призвести до створення пазирів на ринках активів та збільшення державного боргу. ЄЦБ, здійснюючи закупівлі товарів, робіт і послуг для потреб державних органів та органів місцевого самоврядування, стає великим споживачем на ринку, що може впливати на попит на товари та послуги, їхні ціни та інфляцію в економіці. З оцінки впливу монетарної політики центральних банків на діяльність міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств висвітлено, що монетарна політика центральних банків може мати вплив на діяльність міжнародних стратегічних альянсів та акціонерних товариств, зокрема на

доступність кредитування та вартість фінансових ресурсів. Було використано розгляд Кейсів різних компаній та акціонерних товариств для підтвердження взаємозв'язку з найбільшими ЦБ, як ЄЦБ, ФРС, а також вплив МВФ. Оцінка впливу монетарної політики центральних банків на діяльність цих суб'єктів є важливою для розуміння та прогнозування ризиків та можливостей у глобальному економічному середовищі.

Аналіз ефективності діяльності НБУ та його взаємозв'язку з Європейським Центральним Банком показує, який механізм Національний банк України здійснює для ведення ефективної монетарної політики, спрямовану на забезпечення економічної стабільності та фінансової незалежності від ЦБ. У розділах було проаналізовано теоретичні аспекти та заходи реалізації монетарної політики центральних банків, а також досліджено вплив монетарної політики на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу та міжнародних стратегічних альянсів.

Тепер, у розділі 3, буде проведено дослідження щодо вдосконалення підходів до оцінювання ефективності монетарної політики в контексті її впливу на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу. Це важливо, оскільки ефективність монетарної політики повинна бути оцінювана з точки зору впливу на реальну економіку та бізнес-середовище.

Дослідження у цьому розділі можуть бути корисні для розробки більш точних методів оцінювання ефективності монетарної політики та для прийняття кращих рішень з точки зору монетарної політики у міжнародному бізнесі. Крім того, дослідження можуть стати основою для подальшого розвитку теорії монетарної політики та дослідження її впливу на економіку та бізнес-середовище в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернанке, Б. С., Гертлер, М. Всередині чорної скриньки: кредитний канал трансмісії монетарної політики. Журнал економічних перспектив, 9(4), 2018. С. 27–48.
2. Бернанке, Б. С. Монетарна політика з початку кризи. Виступ на щорічних зборах Східної економічної асоціації, Нью-Йорк, Нью-Йорк. 2013. URL: <https://www.federalreserve.gov/newsevents/speech/bernanke20130208a.htm> (дата звернення 10.05.2023).
3. Бланшар, О. Дж., Джонсон, Д. Р. Макроекономіка (8-е вид.). Пірсон. 2019.
4. Буйтер, В. Х. Центральні банки: потужні, підзвітні та прозорі? Журнал Європейської економічної асоціації, 14(4), 2016. С. 753–789.
5. Вудфорд, М. Аналіз монетарної політики. Princeton University Press. 2017. С. 123–129.
6. Грінспен Б., "Монетарна політика та регулювання фінансових інститутів", Нью-Йорк: McGraw-Hill, 2008. С. 75–78.
7. Гудфренд, М. Гроші, кредит, банківська справа та попит на гроші. Серія конференцій Карнегі-Рочестера з публічної політики, 19, 1984. С. 157–202.
8. Гудхарт К. А. та Прадхан М. Що повинні робити центральні банки щодо цін на нерухомість? Міжнародний журнал центральної банківської справи, 10(1), 1–54. 2014. URL: <https://www.ijcb.org/journal/ijcb14q1a1.pdf> (дата звернення 26.04.2023).
9. Державний банк України. Обов'язкові резерви банків: підходи та практика в країнах світу та Україні. Київ: Державний банк України. 2016. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=38426031 (дата звернення 09.05.2023).
10. Державний комітет з питань регуляторної політики та підприємництва України. (2015). URL: <https://www.drs.gov.ua/interaction-public-category/komitet-z-pytan-regulyatornoyi-polityky/> (дата звернення 16.04.2023).
11. Економіка наука. Державна служба статистики України. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=838> (дата звернення: 17.02.2023).

12. Коваленко, І. М. Регулювання банківської системи України. Київ: Наукова думка. 2013. С. 54–67.
13. Малюга, О. В. (2016). Основні моделі макроекономічної рівноваги та їх використання для аналізу економічного розвитку країн світу. Вісник ЖДТУ ім. І. Франка, 4 (79), 20-27.
14. Міжнародний Валютний Фонд. Грошово-кредитна політика. 2020. URL: <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-the-crisis/Monetary-Policy>. (дата звернення 01.04.2023).
15. Мішкін, Ф. С. Економіка грошей, банківської справи та фінансових ринків. Пірсон.
16. Молотков, С. В. Резервні вимоги як інструмент регулювання банківської системи України. Економічні науки, 4(143), 2016. С. 109–113.
17. Офіційні дані Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 10.04.2023)
18. Офіційні дані Міжнародної торгівельної палати. URL: <https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/incoterms-2020/> (дата звернення 12.04.2023)
19. Офіційні дані Національного Банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення 21.03.2023).
20. Піхно В., "Монетарна політика", Київ: Видавництво "Либідь", 2013.
Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.В. Онишко, Ірпінь, Вид-во Національного університету ДПС України. 2016. 452 с.
21. "Процентні ставки та економіка". Economics Help. URL: www.economicshelp.org/blog/712/interest-rates/interest-rates-and-the-economy/. (дата звернення 21.04.2023).
22. Ромер, Д. Розширена макроекономіка. Освіта McGraw-Hill. 2018.
23. Свенссон, Л. Е. Монетарна політика з негативними номінальними процентними ставками. У матеріалах симпозіуму з економічної політики (том 1, 2017 с. 277–326). Джексон Хоул, Вайомінг: Федеральний резервний банк Канзас-Сіті.
24. Світовий банк. (2019). Грошово-кредитна політика. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/monetary-policy>. (дата звернення 21.04.2023).

25. Тейлор, Дж. Б. Монетарна політика Федерального резерву: історія. Princeton University Press. 2019.
26. Фрідман, М. Роль монетарної політики. *American Economic Review*, 58(1), 2017. С. 1–17.
27. Фрідман М., "Кількість грошей, її механізм та наслідки", Київ: Видавництво "Довіра", 1998.
28. Центральний банк Європейського Союзу. URL: <https://www.ecb.europa.eu/>. (дата звернення 21.02.2023).
29. Центральний банк США (Федеральна Резервна Система). URL: <https://www.federalreserve.gov/>. (дата звернення 20.04.2023).
30. Центральний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>. (дата звернення 08.04.2023).
31. Червоненко, О. О. Фінансова система України: теоретичний аналіз та практичні аспекти. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна. 2018.
32. Шуляк, О. Фінансова стійкість банків: методичні підходи до оцінки та ризиків, які її підривають. *Економічний вісник університету*, 33, 2020. С. 212–220.
33. «Як процентні ставки впливають на бізнес». Investopedia, Investopedia. 2020. URL: www.investopedia.com/articles/stocks/09/how-interest-rates-affect-markets.asp. (дата звернення 28.04.2023).
34. "Який зв'язок між процентними ставками та інфляцією?" Budgeting Money. URL: budgeting.thenest.com/relationship-between-interest-rates-inflation-27370.html. (дата звернення 28.02.2023).
35. «Як процентні ставки впливають на фондовий ринок». The Balance, The Balance. URL: www.thebalance.com/how-interest-rates-affect-the-stock-market-3305569. (дата звернення 03.02.2023).
36. Bloomberg. "ECB Keeps Rates Unchanged, Plans to Scale Back Pandemic Purchases." URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-09-09/ecb-decision-day-guide-how-to-watch-for-inflation-and-qe-clues>. (дата звернення 10.05.2023).
37. Bloomberg. URL: <https://www.bloomberg.com/database/2022-03-03/> (дата звернення 10.04.2023).
38. Di Bartolomeo, G., & Hughes Hallett, A. The monetary policy of the ECB. Cambridge University Press. 2018.

39. De Grauwe, P. The European Central Bank as lender of last resort in the government bond markets. *Journal of Common Market Studies*, 54 (S1), 2016. С. 7-16. doi: 10.1111/jcms.12358
40. European Central Bank. Public sector purchase programme (PSPP). URL: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/pspp/html/index.en.html>. (дата звернення 11.04.2023).
41. European Central Bank. Public sector purchase programme (PSPP). 2022. URL: https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/app/html/ecb.faq_pspp.en.html. (дата звернення 15.03.2023).
42. European Central Bank, "Interest Rates," URL: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/intro/interest-rates/html/index.en.html>. (дата звернення 15.02.2023).
43. Fabiani, S., & Rodriguez-Palenzuela, D. (2015). The effectiveness of ECB policy: new evidence. *Economic Bulletin*, 2/2015, European Central Bank. URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/articles/2015/html/eb_art_201502.en.html. (дата звернення 11.05.2023).
44. Jan Willem van den End and Mostafa Tabbae, DNB Working Paper, 2020. "Monetary Policy, Macroprudential Policy, and Financial Stability"
45. Kirsanova, T., Satchi, M., & Vines, D. (2017). The macroeconomic effects of the ECB's expanded asset purchase programme (APP). *National Institute Economic Review*, 239(1), R37-R49. doi: 10.1177/002795011723900106/
46. Mokhova, O. The Impact of Monetary Policy of the European Central Bank on Economic Growth of EU Countries. *European Journal of Social Sciences Education and Research*, Vol. 9, No. 1, January 2017. URL: <https://jsser.org/index.php/jsser/article/view/369/365>. (дата звернення 19.03.2023).
47. "Monetary Policy, Macroprudential Policy, and Financial Stability" by Jan Willem van den End and Mostafa Tabbae, DNB Working Paper, 2020.
48. Pontus Rendahl and Jonas E. Arias, *Annual Review of Economics*, 2019. "The Quest for Optimal Fiscal Policy: An Overview"
49. Reuters. Factbox: The ECB's Public Sector Purchase Programme (PSPP). 2015. URL: <https://www.reuters.com/article/ecb-policy-pspp-idUSL5N0VY2GZ20150212>. (дата звернення 19.02.2023).
50. "The Quest for Optimal Fiscal Policy: An Overview" by Pontus Rendahl and Jonas E. Arias, *Annual Review of Economics*, 2019.

Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи
здобувача вищої освіти Державного податкового університету групи МЕБ 19-1
Тихонова Єлизавета Віталіївна

На тему: «Вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу», поданої на одержання першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

У сучасних умовах монетарна політика центральних банків має прямий вплив на економіку країн та світові фінансові ринки, що, в свою чергу, відіграє значну роль у функціонуванні суб'єктів міжнародного бізнесу. Одним з найважливіших інструментів, які використовуються центральними банками, є регулювання процентних ставок. Зміни у рівні процентних ставок можуть впливати на вартість кредитів та доступність фінансових ресурсів для підприємств.

Зниження процентних ставок сприяє збільшенню попиту на кредити, що може стимулювати інвестиційну активність підприємств, зокрема суб'єктів міжнародного бізнесу. Завдяки доступним фінансовим ресурсам, компанії можуть здійснювати розширення виробництва, інвестувати в нові проекти та розвивати свою діяльність за межами національних ринків.

З іншого боку, підвищення процентних ставок може призвести до скорочення інвестицій та обмеження доступу до кредитів. Це може негативно вплинути на суб'єкти міжнародного бізнесу, особливо на ті, що залежать від зовнішнього фінансування для своєї діяльності.

Структура даної випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи обґрунтована логікою вирішених задач і дає змогу досить повно розкрити характер дослідження. Можна зробити висновок про те, що автором було правильно визначено актуальність теми, мету, напрямки та методи дослідження. Аналіз основних положень випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи дає підставу для висновку про те, що це є закінчена наукова робота, виконана автором на високому теоретичному і практичному рівнях.

Робота включає вступ, три розділи з підрозділами, висновки, список використаних джерел.

Перший розділ роботи присвячено дослідженню теоретико-методологічних засад монетарної політики та її реалізації. У другому розділі проаналізовано вплив монетарної політики ЄЦБ на економіку та суб'єктів міжнародного бізнесу, а також досліджено вплив монетарної політики Федерального банку США на альянси, проаналізована ефективність монетарної політики НБУ. У третьому розділі розглянуто вдосконалення існуючих підходів щодо оцінювання ефективності монетарної політики в контексті її впливу діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу.

Робота звертає увагу на декілька ключових положень, які мають важливе значення для розуміння впливу монетарної політики центральних банків на суб'єкти міжнародного бізнесу. Ось деякі з них: валютні курси, кредитна доступність, ризики стабільності фінансових ринків, інфляція.

На підставі викладеного, пропонується оцінити випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу Тихонової Єлизавети Віталіївни на «відмінно» 95 А.

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Державного податкового університету, доктор економічних наук, професор

Н. В. Стежко

Висновок кафедри про випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти Тихонової Єлизавети Віталіївни після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від ~~40~~ 05 2023 № ~~4~~ допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор

Н.В. Стежко

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну бакалаврську роботу

здобувача вищої освіти Державного податкового університету

Тихонової Єлизавети Віталіївни

Вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу

Актуальність теми. Тема впливу монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу є актуальною, оскільки центральні банки мають прямий вплив на економіку країн і, відповідно, на суб'єкти міжнародного бізнесу. Центральні банки встановлюють процентні ставки, контролюють грошову масу та регулюють курс національної валюти. Ці інструменти монетарної політики впливають на фінансову стабільність країн та їх економічний розвиток, що безпосередньо відображається на діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу.

Наукова новизна роботи на тему "Вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу" полягає у глибшому дослідженні і розумінні взаємозв'язку між монетарною політикою центральних банків та суб'єктами міжнародного бізнесу.

У роботі обґрунтовано висновки та вдосконалення щодо існуючих підходів оцінювання ефективності монетарної політики в контексті її впливу діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу.

Якість проведеного аналізу проблеми, та табличного матеріалу. На достатньо високому рівні для такого роду наукових робіт здійснено дослідження даної теми роботи. Важливим є пояснення використаної методології та обрані підходи до дослідження. Розкриття причинно-наслідкові зв'язки та відображення, як саме монетарна політика центральних банків впливає на суб'єкти міжнародного бізнесу. Вплив монетарної політики може варіюватися залежно від економічного контексту та конкретних умов ринку. Важливо враховувати ці фактори і пояснювати, як вони впливають на результати аналізу.

Необхідність оцінки впливу процентних ставок, грошової маси та валютного курсу, контрольованих центральними банками, на макроекономічні зміни, такі як інфляція, економічне зростання, зовнішній баланс є важливою темою для дослідження. Текстовий та табличний матеріал містить поглиблену інформацію досліджуваної теми. Були коректно підібрані методи та методики, що відповідають умовам дослідження. Структура роботи повністю відповідає завданню з підготовки бакалаврського наукового дослідження.

Обґрунтованість вдосконалення підходів щодо оцінювання ефективності монетарної політики в контексті її впливу діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу та їх практична цінність у роботі після аналізу впливу монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу, стає зрозумілим, що Центральні банки, а саме розглянуті ЄЦБ та Федерального банку США залишається найвпливовішими рушіями економіки.

Загальний висновок і оцінка роботи. У даній роботі було детально розкрито проблематику обраного напрямку, описано наявні проблеми та надано

практичні рекомендації щодо їхнього вирішення. На підставі описаного матеріалу, бакалаврська кваліфікаційна робота виконана у відповідності з завданням та з дотриманням всіх вимог. Робота заслуговує оцінки «відмінно», а її автор Тихонова Єлизавета Віталіївна – присвоєння кваліфікації бакалавра з міжнародних економічних відносин.

Рецензент д.е.н., професор,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки

Л.В. Слюсарева

« 10 » 05 2023 р.

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Кафедра міжнародних економічних відносин

ДОВІДКА

про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Тихонова Єлизавета Віталіївна

Курс/група _____ МEB-19-1 _____

Тема курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

«Вплив монетарної політики центральних банків на діяльність суб'єктів міжнародного бізнесу »

П. І. Б. наукового керівника

Стежко Н.В.

Дата захисту

13.06.2023

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 97,02 %. Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 2,98 %, цитат 0,02 %.

Провідний
фахівець

Рябенко М.С.